

Copyright CYGNUS 2015

METAMORFOZE 2014 - 2015

UNIVERS ȘI UNIVERSAL

„[...] va urma o bifurcație: se naște un Cyborg (o nouă specie) locuitor al unui cyberspace, scufundat într-o realitate augmentată, într-un mediu hibrid sau asistăm la nașterea lui Homo Universalis, având o vedere holistă naturală, conectat la Univers [...]”

Florin Munteanu

METAMORFOZE 2014 - 2015

Alexandru Caragea
Aurel Cărășel
Olivia Macovei
L. Dan Milici
Mircea Nanu-Muntean
Doru-George Pascal
Alina Pesclevei
Ionuț Șandru
Victor Șutac
Andra Tofan
Nicole Vasilcovschi

UNIVERS ȘI UNIVERSAL

Colectivul redacțional dedică aceste pagini
tuturor celor care au audiat, ajutat, sprijinit și susținut
Școala de Vară METAMORFOZE® 2014-2015 și proiectul ȘCOALA PE ROȚI® 2014

---

*Proiecte realizate în contextul educației continue pentru o dezvoltare durabilă,
sub egida Comisiei Naționale a României pentru UNESCO*

ECHIPA REDACȚIONALĂ

Coordonator echipă redacțională: L. Dan Milici

Colectivul de consultanță și referenți:

- Florin Munteanu - *președinte Centrul pentru Studii Complexe București*
- Victor Șutac - *președinte Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO*
- Mircea Nanu-Muntean - *Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO*
- Ionuț Șandru - *Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO*

Machetare:

- Mariana Milici

Coperta:

- Ionuț Șandru

ISSN 1582-3504 (Metamorfoze - Suceava)

©2015 EDITURA CYGNUS

Toate drepturile sunt rezervate editurii în baza contractelor acesteia cu autorii.

Este interzisă reproducerea sau modificarea vreunei părți a acestei lucrări, indiferent de formă: electronică, mecanică, fotocopiere, înregistrare etc. fără specificarea autorului și a sursei.

**Publicație periodică anuală realizată sub egida
Societății Științifice Cygnus – centru UNESCO**

AN XVII, NR. 10-11

Parteneri în program:

- Direcția Județeană pentru Tineret Suceava
- Consiliul Județean Suceava
- Federația Română a Asociațiilor, Cluburilor și Centrelor UNESCO
- Centrul pentru Studii Complexe București
- Facultatea de Inginerie Electrică și Știința Calculatoarelor Suceava
- Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava
- Pensiunile Voroneț Residence și Carmen Silvae, Voroneț

METAMORFOZE® și ȘCOALA PE ROȚI® sunt mărci înregistrate ale Societății Științifice CYGNUS – centru UNESCO

CUPRINS

<i>Victor Șutac</i>	
Școala de vară Metamorfoze - o alternativă educațională	7
<i>Alexandru Caragea</i>	
O postfață de atelier Metamorfoze 2015	
Școala fără ziduri - un prilej de cultivare a spiritului iscoditor	20
<i>Ionuț Șandru</i>	
Suflete în pielea goală (Între a exista și a Fi)	32
<i>Andra Tofan</i>	
Agent mesaj subliminal. Războiul psihicului	39
<i>Doru George Pascal</i>	
Admirație	43
A fi sau a nu fi	44
<i>Nicole Vasilcovschi</i>	
Îndemn: Metamorfozează-te prin lectură!	45
<i>Aurel Cărășel</i>	
Fisura	50
<i>Olivia Macovei</i>	
ADN-ul ca piesă de schimb. Ce este biologia sintetică?	56
<i>L. Dan Milici</i>	
Elemente de semiotică în arhitectura sacră medievală bucovineană	59
<i>Mircea Nanu-Muntean</i>	
FaBULĂ	64
<i>Alina Pesclevei</i>	
Îndemn	73

Autorii - adrese de contact:

fiz. Alexandru Caragea

Centrul pentru Studii Complexe București

e-mail: andi.caragea@gmail.com

prof. Aurel Cărășel

Școala de Jurnalistică Dolj

e-mail: carasel_aurel@yahoo.com

prof. drd. Olivia Macovei

Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO

e-mail: hermosa_me@yahoo.com

dr. ing. L. Dan Milici

Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava

e-mail: danm@usv.ro

Mircea Nanu-Muntean

Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO

e-mail: nmmircea@yahoo.com

Doru George Pascal

Realizator emisiuni TV Plus Suceava

e-mail: tunelultimpului@yahoo.com

biolog Alina Pesclevei

Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO

e-mail: senegeacalina@yahoo.com

ing. Ionuț Șandru

Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO

e-mail: ionutromania@yahoo.com

fiz. Victor Șutac

Societatea Științifică Cygnus – centru UNESCO

e-mail: visutac@yahoo.com

Andra Tofan

Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava

e-mail: tofan.andra@yahoo.com

dr. ec. Nicole Vasilcovschi

Jiangsu Xishan, WuXi, China

e-mail: nikyvasilkovscki@yahoo.com

ȘCOALA DE VARĂ METAMORFOZE O ALTERNATIVĂ EDUCAȚIONALĂ

Prof. Victor Șutac

„Să ridicăm Minte la nivelul Complexității Naturii!
Să nu simplificăm și să nu fragmentăm Natura după
interesele noastre limitate!”

Florin Munteanu

Orice s-ar spune, ultimii ani au adus o schimbare radicală a stilului nostru de viață. Trăim într-o lume în care descoperirile din domeniul științei și tehnicii au loc cu o dinamică fără precedent, într-un ritm ce depășește cu mult pe cel de acum un secol. Numărul descoperirilor științifice a crescut exponențial în ultimele decenii iar aplicațiile acestora la nivelul tehnologiilor din viața noastră iau prin surprindere imaginația oricărui scriitor de science – fiction. În mai puțin de două decenii și-a făcut loc în existența noastră o serie întreagă de produse care au transformat total modul de împachetare și distribuire a informațiilor, viteza de transmitere a acestora și suprafața de acoperire la nivel global. Este vorba de rețelele de telefonie mobilă, Internet-ul, întreaga gamă de PC-uri, laptopuri, tablete, smartphone-uri precum și alte gadgeturi menite să îmbunătățească sau să înfrumusețeze viața noastră de zi cu zi. Informațiile pot fi stocate acum pe sute sau chiar mii de GB de memorie – câțiva TB, iar un astfel de dispozitiv nu depășește mărimea unei broșuri de format mic. Într-un astfel de obiect, al cărui dimensiuni și masă permit transportul în condiții de minim efort, pot fi stocate sute de ore de film, mii de ore de muzică, sute de mii de fotografii sau câteva zeci de milioane de pagini de text. „Era digitizării” ne-a făcut să renunțăm treptat la fotografiile clasice pe hârtie fotografică, la filmele pe suport magnetic pe care le vizionam în „serile de video” cu prietenii, la sunetul specific al pick-upului atunci când reda discul de vinil pe care îl căutam uneori săptămâni întregi. Ce stare ne creează o melodie acum, când o putem găsi în cel mult un minut din momentul în care mintea noastră a dat comanda de căutare? Alte vremuri, cu alte bucurii care nu mai au cum să revină.

Ne îndreptăm spre o perioadă în care vom avea acces instantaneu, pe cale digitală, gratuit sau contra unei sume modice de bani, la aproape orice produs al

minții umane existent pe planetă într-un fel de „memorie universală”, sub formă de text, imagine, sunet sau altă formă de prezentare a acestuia. Tot ce a creat mintea umană mai de preț de-a lungul secolelor, marile teorii științifice care ne-au ajutat să înțelegem legile Universului, capodoperele din domeniul artelor plastice, literaturii sau muzicii, istoria popoarelor, marile bătălii, viețile regilor, reginelor, savanților, artiștilor, ale tuturor celor care au făcut să fim ceea ce suntem astăzi, pe toate acestea le putem găsi într-un singur obiect de dimensiunea unei agende.

Cum vom evolua în viitor este greu de prezis. Este foarte posibil ca, în scurt timp, calculatoarele, așa cum le cunoaștem astăzi să dispară, făcând loc obiectelor inteligente: case inteligente, mașini inteligente, haine inteligente etc. Până și banala cană din care ne bem ceaiul sau cafeaua ar putea avea senzori care să ne dea informații despre temperatura lichidului din interior, compoziția acestuia, cantitatea, numărul de calorii etc. Poate că aproape orice obiect din casă va fi dotat cu un dispozitiv de preluare și procesare a informațiilor fiind capabil să ne „vorbească” despre obiectul respectiv sau să răspundă la anumiți stimuli externi.

În tot acest context de dezvoltare fără precedent a științei și tehnicii, în care meserii noi apar practic peste noapte, iar însuși procesul de cunoaștere implică o multitudine de căi, dezvoltarea fiecăruia dintre noi cu scopul adaptării la o societate în continuă transformare înseamnă un proces complex de învățare permanentă, de înțelegere a tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru și, nu în ultimul rând, înseamnă înțelegerea rolului pe care îl avem fiecare în dinamica societății. „Să transformăm Cunoștințele în Cunoaștere” spunea domnul academician Florin Munteanu, inițiatorul Școlii de vară „Metamorfoze”.

Cunoașterea este un proces complex care implică nu doar acumularea unui număr cât mai mare de cunoștințe din cât mai multe domenii ci și formarea unor deprinderi, abilități,

acumularea unor experiențe de viață. Educația trebuie să ia în considerare toate aceste aspecte punând accent atât pe acumularea de cunoștințe cât și, mai ales, pe înțelegerea lor și integrarea acestora într-un ansamblu general în care elementele componente nu sunt scoase

din context ci analizate urmărind relațiile dintre acestea. Divizarea activităților noastre în domenii, sub-domenii, sub-sub-domenii etc. a apărut de-a lungul

evoluției ca urmare a creșterii numărului de informații pe care le-am adunat din mediul înconjurător și a nivelului de înțelegere a Universului. Odată cu specializarea oamenilor în domenii cu granițe bine delimitate apare nevoia lucrului în echipă. Astfel, pentru găsirea unor soluții pentru diferite probleme, pentru elaborarea unor teorii sau rezolvarea unor situații oamenii ar trebui să învețe să lucreze în echipe. Basmul „Harap Alb” ne învață încă de la vârste fragede acest lucru. Ne învață importanța fiecărui membru al echipei, faptul că dacă un singur membru ar fi lipsit, o sarcină nu ar fi fost îndeplinită și echipa nu ar fi mers mai departe. Lucrul în echipă este o provocare a viitorului necesară și inevitabilă în contextul creșterii de la o zi la alta a cantității de informații care trebuie procesate. Acest mod de a lucra va genera alte tipuri de relații interumane bazate pe înțelegere, colaborare, toleranță, respect față de om și viață, în condițiile în care membrii unei echipe nu se află într-o concurență frustrantă pentru aceștia ci într-o relație de colaborare benefică atât întregului grup cât și fiecărui individ în parte. Pe de altă parte, acest mod de a ne desfășura activitatea zilnică va conduce și la formarea unui nou tip de om al cărui rol este esențial pentru reușita proiectelor inițiate - liderul.

Toată această problematică impune crearea unui cadru menit să pregătească noile generații în condițiile schimbărilor accelerate din ultimii ani. Școala tradițională acoperă într-o mare măsură necesarul de informații pe care trebuie să-l posedă tânărul la sfârșitul primei etape de învățare de pe întreg parcursul vieții, aceea care se încheie odată cu părăsirea băncilor școlii. Numărul de cunoștințe care trebuie asimilate pe parcursul celor 12 ani de școală este foarte mare și atunci timpul dedicat acestui proces ar trebui, cel puțin teoretic, să ocupe cea mai mare parte din viața elevului. Acest lucru duce inevitabil la asimilarea prin memorare a informațiilor și mai puțin la înțelegerea legăturii dintre acestea. Atomul de la lecțiile de Fizică este altul față de cel învățat la Chimie iar marile descoperiri științifice au apărut într-un cu totul alt spațiu și timp față de cel în care s-au desfășurat marile bătălii ale lumii. Aici intervine rolul profesorului de specialitate care ar trebui să integreze cunoștințele în contextul evoluției societății de-a lungul istoriei, al relațiilor dintre diferite evenimente ce se învață la discipline diferite. Dar, chiar dacă această condiție ar fi îndeplinită, se constată că un număr tot mai mare de elevi apelează la învățarea prin memorare mecanică având ca unic obiectiv un rezultat cât mai bun obținut la test. Acest lucru duce desigur la asimilarea unei cantități mari de informații dar cu „viață scurtă”. Și totuși, cel puțin pentru moment, acest sistem de învățare este singura variantă posibilă care să asigure unui elev parcurgerea tuturor cunoștințelor din toate domeniile. Chiar dacă la sfârșitul acestei etape din viața unui om, o parte din cuvintele ce alcătuiau definițiile, legile, teoremele,

perioadele istorice, denumirile geografice vor fi uitate, faptul că ele au trecut o dată printr-o primă analiză brută, fără a fi încă finalizate, poate garanta o reluare a lor într-o manieră mai profundă și mai subtilă într-o perioadă ulterioară a vieții, atunci când viața ne-o va impune.

Dar procesul de formare a omului capabil să se adapteze și să contribuie la dezvoltarea societății nu implică doar acumularea de cunoștințe, înseamnă și formarea de abilități de a lucra cu aceste cunoștințe. Aici intervin activitățile din afara școlii adică cele pe care le putem desfășura în centrele de educație non-formală, palate și cluburi ale copiilor, cercuri înființate la

nivelul școlilor, școli și academii de vară. Societatea de astăzi oferă o gamă foarte diversă de activități, de la cele gratuite desfășurate în cluburi și palate ale copiilor, în ONG-uri sau la nivelul instituțiilor de învățământ până la cele cu taxă organizate de firme care au apărut în ultimii ani cu oferte diverse de petrecere a timpului liber.

În acest context, la inițiativa Centrului pentru Studii Complexe București în parteneriat cu Societatea Științifică Cygnus Suceava în anul 2000 s-a organizat prima ediție a Școlii de vară „Metamorfoze”. În cadrul școlii de vară s-au dezvoltat de-a lungul timpului mai multe ateliere de lucru, acestea fiind, în ordinea apariției lor, următoarele:

- Atelierul de Știința Complexității - dr. ing. Florin Munteanu de la Centrul pentru Studii Complexe București - inițiat la Metamorfoze 2000;
- Atelierul de antropologie culturală - dr. Cristian Șuteanu de la Centrul pentru Studii Complexe București - inițiat la Metamorfoze 2000;
- Atelierul de comunicare nonverbală - actorii Ioana deHillerin și Mimi Brănescu de la Centrul pentru Studii Complexe București - inițiat la Metamorfoze 2000;
- Atelierul de econofizică și dezvoltare organizațională - fiz. Alexandru Caragea și dr. ing. Cornelia Munteanu de la Centrul pentru Studii Complexe București - inițiat la Metamorfoze 2001;
- Atelierul de antreprenoriat - Aron Jinariu de la PISC București -inițiat la Metamorfoze 2001;
- Atelierul de astronomie și astrofizică - fiz. Victor Șutac, dr. fiz. Cristian Pîrghie, Bogdan Bănărescu, Amalia Mihai și mai apoi dr. fiz. Petru Crăciun și fiz. Marin

Dacian Bica, toți de la Societatea Științifică Cygnus, fiz. Nicolae Dobrescu de la Palatul Copiilor Tulcea precum și fiz. Dimitrie Olenici de la Observatorul Astronomic Suceava;

- Atelierul de robotică și inteligență artificială - dr. ing. Dan Milici, fiz. Constantin Dumitru și ing. Sorin Cătălin Trascu de la Societatea Științifică Cygnus;
- Atelierul de radioamatorism și radioastronomie - ing. Cezar Leșanu și ing. Andrei Drăgoi de la Societatea Științifică Cygnus;
- Atelierul de fizică și interdisciplinaritate - fiz. Anca Greculeac de la Colegiul Național Petru Rareș Suceava;
- Atelierul de științe ale viitorului - prof. Alexandru Mironov;
- Atelierul de artă fotografică și reportaj filmat - Mircea Nanu-Muntean de la Societatea Științifică Cygnus și prof. Viorel Ieremie de la Colegiul Național Petru Rareș Suceava;
- Atelierul de bio-ecologie - biolog Alina Pescleveci, biolog Gabriela Sasu, prof. Olivia Macovei de la Societatea Științifică Cygnus;
- Atelierul de antropologie și spiritualitate - fiz. Marin Dacian Bica, prof. Cezar Cramariuc, prof. Liliana Mihalachi și Nicole Vasilcovschi, toți de la Societatea Științifică Cygnus;
- Atelierul de intercunoaștere și dezvoltare personală – prof. Simona Sofroni de la Colegiul Național Ștefan cel Mare Suceava și conf. univ. dr. Aurora - Adina Colomeischi de la Universitatea Ștefan cel Mare Suceava.

„Școala de Vară METAMORFOZE” și-a propus să creeze un mediu adecvat tinerilor pentru dezvoltarea personală cu scopul de adaptare la o societate într-o continuă mișcare. Întregul proiect urmărește, prin prelegerile, microcursurile, activitățile practice derulate în cadrul atelierelor, să faciliteze colaborarea și lucrul în echipă a participanților. Având experiența mai multor ediții, am reușit să structurăm de-a lungul anilor un cadru menit să conducă la atingerea următoarelor obiective:

- cultivarea interesului tinerilor pentru domeniile artei, culturii, științei și tehnicii;
- transferul de cunoștințe și ținerea la curent cu noile idei apărute pe plan mondial în principalele domenii de interes;
- trecerea la o societate bazată pe cunoaștere prin abordarea unor teme inter- și trans-disciplinare și transformarea cunoștințelor în cunoaștere;
- descoperirea de deprinderi și aptitudini pentru tinerii participanți, orientarea profesională a acestora;

- familiarizarea tinerilor cu tehnici informaționale moderne, facilitatea accesului la informația electronică și multimedia, crearea unui spațiu al documentării și informării pentru întreaga comunitate;
- stimularea creativității și a capacității de comunicare și colaborare;
- formarea unor deprinderi de accesare și utilizare a unor mijloace moderne de învățare experimentală, antrenarea tinerilor în activități de studiu, analiză, cercetare și inovare, creativitate artistică, științifică și tehnică;
- lărgirea culturii generale, artistice, științifice și tehnice, realizarea transferului pentru tehnologiile didactice moderne, furnizarea unor metodologii de lucru moderne de învățare;
- crearea unor atitudini corecte față de muncă și proprietatea intelectuală de orice tip.

Activitățile se desfășoară pe trei domenii, în cadrul unor ateliere de lucru, tinerii fiind grupați pe 2 categorii de vârstă: cl. VI - IX și cl. X - XII. Atelierele sunt constituite în așa fel încât să urmărească educația tânărului atât în planul cunoașterii și înțelegerii fenomenelor din Univers cât și în plan artistic:

- Domeniul **ȘTIINȚE APLICATE** care cuprinde următoarele ateliere: Radioastronomie, Energii neconvenționale și Robotică;
- Domeniul **ȘTIINȚE ALE MEDIULUI** cu atelierele Astronomie, Bio-ecologie și Meteorologie;
- Domeniul **CULTURĂ** care cuprinde Antropologie și spiritualitate, Arte plastice și Arte vizuale.

Pe parcursul a trei zile, cele două grupe parcurg toate atelierele. În plus, există și alte două activități comune tuturor participanților: Atelierul de intercunoaștere și dezvoltare personală și Atelierul de inter- și trans-disciplinaritate. La final, participanții grupați în mai multe echipe trebuie să prezinte o serie de lucrări care cuprind cunoștințe acumulate pe toată perioada școlii de vară, forma de exprimare fiind aleasă de fiecare echipă în parte: eseu, arte plastice, joc de cultură generală sau film.

În continuare vom enumera câteva din atelierele Școlii de vară „Metamorfoze”, cu scopul și obiectivele stabilite de fiecare lector în parte. Nu avem pretenția de a fi acoperit tot spectrul de activități și domenii necesare pentru a completa educația tânărului obținută prin intermediul instituțiilor de învățământ formale sau non-formale dar, pe măsura identificării unor noi persoane interesate să participe la acest proiect în calitate de voluntari, numărul activităților va crește și se va diversifica.

Atelierul de antropologie și spiritualitate

Scop: cunoașterea specificului național al românilor pentru a încerca o definiție a acestuia în context comparativ cu a celorlalte națiuni europene.

Obiective:

- formarea unor atitudini și deprinderi pentru studiul trecutului în căutarea adevărului;
- formarea unui spirit critic care să prevină individul de a deveni o victimă a manipulărilor mass-media;
- trezirea dorinței de autoeducare în spiritul recuperării valorilor tradiționale;
- deschiderea unei perspective de realizare a destinului propriu al fiecăruia în contextul destinului național = menire.

Atelierul de astronomie și astrofizică

Scop: conștientizarea elevilor față de impactul astronomiei și al altor științe fundamentale asupra vieții noastre de zi cu zi și înțelegerea modului în care informația științifică poate contribui la consolidarea unei societăți mai echitabile și mai tolerante.

Obiective:

- să efectueze observații astronomice, măsurători și experimente care să permită măsurarea unor mărimi caracteristice stelelor;
- să detecteze sursele de erori și să optimizeze metodele de măsurare;
- să utilizeze transferul de informație prin trimiteri interdisciplinare (fizică, chimie, biologie, informatică);
- să realizeze și să interpreteze corect schițe la scară;

- să se deprindă cu desfășurarea activității în echipă;
- să abordeze interdisciplinar fenomenele astrofizice;
- să conducă o lucrare experimentală, iar rezultatele să le prelucreze, folosind calculatorul ca mijloc complementar, ce permite prelucrarea rapidă a unui volum mare de date prin programe specifice;
- să utilizeze informația disponibilă în biblioteci virtuale pe Internet, soft educațional, atlase astronomice, hartă stelare.

Atelierul de bio-ecologie

Scop: cunoașterea componentelor naturii, de la nivelul individual la cel sistemic, a interconexiunilor dintre factorii biotici și cei abiotici, precum și soluționarea unor probleme legate de mediu.

Obiective:

- identificarea componentelor naturii, a bioindicatorilor (specii de plante și animale) pentru stabilirea calității mediului în care se află;
- observarea organismelor vii și a comportamentului lor în mediul natural de viață;
- învățarea metodelor de recoltare a probelor biologice din diferite medii (apă, sol, medii de cultură microbiană);
- utilizarea aparaturii de laborator pentru cercetarea viului - microscop, preparate microscopice fixe, colorate sau naturale, pipete, medii de cultură, precum și efectuarea de preparate microscopice din diferite probe;
- propunerea de soluții pentru rezolvarea unor probleme locale de mediu (poluarea apelor, defrișarea pădurilor, depozitarea deșeurilor)
- formarea unei mentalități ecologiste.

Atelierul de energii alternative

Scop: familiarizarea tinerilor cu metodele și mijloacele moderne de generare și stocare a energiei electrice utilizând surse alternative regenerabile.

Obiective:

- identificarea elementelor ce necesită orientarea omenirii spre sursele alternative de energie (poluarea, reducerea resurselor de carburanți);
- cunoașterea principalelor surse de energie alternativă și analiza locală a acestora;
- identificarea surselor de energie din zona în care cursanții locuiesc;
- cunoașterea echipamentelor utilizate pentru generarea și stocarea energiei electrice din surse regenerabile;
- utilizarea unor surse de energie alternative în mici aplicații.

Atelierul de intercunoaștere și dezvoltare personală

Scop: facilitarea dezvoltării personale, oferind un cadru pentru dobândirea de cunoștințe și instrumente practice, aplicabile în viața cotidiană, pentru o mai bună gestionare a resurselor proprii și pentru creșterea echilibrului interior.

Obiective:

- cristalizarea imaginii de sine pozitive;
- creșterea responsabilității personale față de sine și de alții;
- creșterea capacității de decizie în procesul de dezvoltare personală;
- creșterea capacității de autoevaluare realistă;
- dezvoltarea capacității de autoanaliză a erorilor, greșelilor, eșecurilor;
- adoptarea unei atitudini active față de necesitatea planificării activității proprii persoane;
- adoptarea unei atitudini pozitive față de necesitatea dezvoltării personale.

Atelierul de jurnalism și multimedia

Scop: crearea anumitor oportunități pentru acei elevi care au dovedit, la un moment dat, aptitudini pentru domeniul multimedia, atât din perspectivă jurnalistică, dar și din cea multimedia.

Obiective:

- stimularea elevilor în ceea ce privește obiectivitatea, dar și subiectivitatea în exprimarea scrisă și orală;
- cultivarea gustului pentru calitate în exprimarea artistică a ideilor și sentimentelor, în formulă cinematografică;

- dobândirea unor competențe sporite în ceea ce privește exprimarea literară în scris și oral, prin crearea unor texte specifice stilului publicistic: reportajul literar, documentarul cinematografic, știrea propriu-zisă, cronica, interviul etc.;
- cultivarea simțului artistic muzical, prin atașarea unor coloane sonore sugestive;
- dobândirea unor competențe noi în ceea ce privește utilizarea softurilor dedicate, în prelucrarea materialului video în format digital;
- stimularea schimbului de opinii cu alți elevi și cadre didactice implicate în astfel de activități având girul unor personalități din domeniul jurnalistic și multimedia (redactori, reporteri, operatori și editori imagine);
- familiarizarea cu o serie de tehnici cinematografice fundamentale: panoramare, tehnici de montaj, ilustrația muzicală, grafică, stiluri de povestire în filmul artistic, scenariu etc. elemente prezente și în construcția unor opere literare studiate la clasă.

Atelierul de radioastronomie și radioamatorism

Scop: inițierea tinerilor, obținerea unor cunoștințe și deprinderi într-un domeniu de mare interes al fizicii, domeniul undelor electromagnetice, prin explorarea Universului invizibil, al undelor hertziene (radio), într-o manieră interactivă, practică, pe două secțiuni convergente: radioastronomie și comunicații radio via satelit.

Obiective:

- o mai bună înțelegere a tehnologiilor actuale în domeniile cercetărilor spațiale;
- o mai profundă conștientizare a impactului pe care cercetările spațiale le au asupra vieții cotidiene.

Atelierul de robotică

Scop: familiarizarea tinerilor cu elemente de robotică și inteligență artificială.

Obiective:

- identificarea avantajelor utilizării elementelor robotizate;
- cunoașterea principalelor blocuri componente ale sistemelor robotizate;
- familiarizarea cu managementul energetic și informațional la nivelul unui sistem robotizat;
- cunoașterea principalelor domenii de utilizare a roboților;
- utilizarea unor sisteme robotizate pentru aplicații simple.

Atelierul de arte vizuale

Scop: formarea, exersarea și consolidarea capacităților, deprinderilor, priceperilor și abilităților de muncă intelectuală și a gândirii critice cu ajutorul artelor vizuale.

Obiective:

- operaționalizarea deprinderilor, cunoștințelor, valorilor și atitudinilor specifice prin prisma artelor vizuale;
- perceperea conceptelor teoretice proprii artelor vizuale propuse prin aplicarea principiilor de bază;
- utilizarea surselor primare și secundare pentru interpretarea fenomenelor;
- discriminarea categoriilor de surse în analiza critică a experimentului științific;
- evaluarea unor probleme contemporane pe baza cunoștințelor acumulate în perspectiva estimării unei soluții pentru viitor;
- manifestarea unei viziuni personale asupra lumii în contextul evoluției în cadrul unei societăți a cunoașterii.

Atelierul de transdisciplinaritate

Scop: realizarea unor abordări integratoare pe nivele din ce în ce mai înalte, pe o unică tematică pentru fiecare an, având la bază câte un termen fundamental (timp, spațiu, univers, culoare etc), care înglobează sfera semnificațiilor monodisciplinare din foarte multe arii de activitate umană și care să permită concluzionarea asupra competențelor dezvoltate de elevi la fiecare abordare.

Obiective:

- abordarea fenomenologiei și terminologiei din perspectivă multidisciplinară (cu întreg bagajul de cunoștințe, abilități și atitudini specifice), concluzionarea asupra manierei de favorizare a unei anumite științe sau discipline de studiu în defavoarea alteia;
- abordarea/inventarea fenomenologiei din perspectivă interdisciplinară (pornind de la câteva exemple practice și încercând rezolvarea unei probleme complexe a lumii contemporane);
- abordarea unor concepte din perspectivă transdisciplinară (prin conceperea unui produs final care să tranșeze granițe și să tindă a fi o manieră de raportare la lume în integralitatea ei).

Exemple de activități practice desfășurate în cadrul atelierelor:

- demonstrație de producere a energiei electrice folosind panouri solare, aplicații practice cu jucării alimentate cu celule fotovoltaice;
- demonstrație de producere a energiei electrice (aprindere LED) folosind un motor de curent continuu și o elice;
- studierea unor roboți programabili;
- studierea unor roboți alimentați cu panouri solare;
- identificarea surselor de poluare din zona în care se desfășoară școala de vară;
- demonstrație de producere a energiei electrice folosind o bobină fixă și un flotor cu magnet permanent;
- construirea unor instrumente de măsură a timpului cu elementele imediate pe care elevii le au la dispoziție;
- observații astronomice desfășurate după apusul soarelui atât cu ochiul liber pentru învățarea constelațiilor cât și cu ajutorul instrumentelor astronomice - telescoape, lunete, binocluri;
- conceperea și derularea de jocuri interactive;
- realizarea unor filme, de la scrierea scenariului până la turnarea lui, pe diferite teme – timpul, viața, cosmosul, lumina;
- imaginarea unui demers educațional interdisciplinar, care să pornească de la una din problemele majore ale umanității și să contureze, în linii generale, activitățile care urmează a fi derulate, câștigurile la nivel educațional, precum și câștigul social prefigurat, desprins din demersul educațional;
- identificarea unor bioindicatori (specii de plante și animale) din mediul terestru (pădure) și acvatic (râu) și încadrarea ecosistemelor respective în clasa de calitate, astfel explicând rolul acestor organisme în evaluarea calității mediului;

- înregistrarea și analiza unor sunete din mediul acvatic (produse de diferite specii de pești);
- identificarea unor specii de plante specifice zonei în care se desfășoară școala de vară;
- observarea unor comportamente la insecte, mamifere, păsări, pești;
- detecția undelor radio emise de Soare (antena TVSat + LNB + Satfinder), detecția radio a meteorilor - receptor online;
- construcția unor machete de sateliți;
- recepția imaginilor de la sateliții meteorologici, recepția datelor telemetrice de la sateliții educaționali și de radioamatori;
- găsirea secțiunii de aur în structurile naturale;
- determinarea dimensiunii fractale pentru diferite obiecte întâlnite în natură.

În urma analizei comportamentului participanților față de metodele folosite am crescut în timp ponderea activităților practice și a dezbaterilor, dezvoltând astfel caracterul interactiv al atelierelor de lucru. Reacția nu a întârziat să apară, cantitatea de informații asimilate crescând simțitor. O parte din informațiile necesare în cadrul atelierelor sunt obținute în urma expunerilor realizate de lectori dar, într-o proporție din ce în ce mai mare în ultimul timp, acestea provin dintr-o documentare individuală atent dirijată de cei care coordonează atelierelor. Practic, școala începe odată cu sosirea participanților și se termină odată cu plecarea acestora. Deși, suntem convinși că mai durează un timp după aceea.

Bibliografie:

Ionuț ȘANDRU, L. Dan MILICI, Victor ȘUTAC, Mircea NANU-MUNTEAN – „Școala pe roți” – Multimedia PC DVD-ROM, Ed. Cygnus 2013, ISBN 978-973-1768-05-2

O POSTFAȚĂ DE ATELIER METAMORFOZE 2015

Școala fără ziduri - un prilej de cultivare a spiritului iscoditor

Fiz. Andi Caragea

Ce ar trebui să facă educația în general și ce ar trebui să-și propună să fie școala – instituția educării formale? Și, foarte presant, tocmai pentru că aveam să fiu lector într-o școală de vară, nu-mi dădea pace o întrebare aflată în strânsă legătură cu precedentele. Care ar fi menirea unei școli de vacanță, spre deosebire de aceea a școlii formale?

Un posibil răspuns cu valoare mi s-a revelat spontan, intuitiv: cultivarea spiritului iscoditor! O școală de vacanță ar trebui să fie gândită ca un moment experiențial cheie pentru parcurgerea drumului complet de la învățarea informală la cea formală și non-formală și înapoi la învățarea informală – drumul pe care un om îl are de parcurs pentru a rezista și a se realiza în și prin societate. Deci, o școală de vacanță ar fi necesar să fie privită drept un prilej creat de către proiectanții săi în scopul cultivării spiritului iscoditor, care în etapa vieții în care învățarea informală trece iar, ca pondere, pe primul loc. Moment care va avea să releve că ne-am transformat în propriile noastre călăuze și, totodată, în călăuze ale generației copiilor noștri.

Și totuși, dacă stau să mă gândesc, ideea de mai sus, deși a venit spontan nu a venit din neant. Aveam să particip la o școală de vară intitulată Metamorfoze, născută și din interacțiunea cu seria de școli de vară Fractal 'xx pentru care țelul promovării ideii de școală fără ziduri se constituise ca un invariant. Atât ideea de a da denumirea unei școli de vacanță, cât și ideea metaforei de școală fără ziduri nu mi-au aparținut, însă am avut bucuria să fiu în imediata apropiere a fermentării lor.

Din scurtul exercițiu discursiv de mai sus s-au adunat deja câteva metafore, noțiuni și idei subiacente, care neprecizate ar putea conduce și la confuzii. Așa că, în această postfață de atelier le voi preciza într-o măsură mai mare – pentru a le fructifica și mai bine pentru viitor, poate chiar la ediția Metamorfoze 2016, dacă va avea șansa să se întâmple. Voi începe chiar cu ideile de fond.

Școala fără ziduri

Sintagma "școală fără ziduri" poate angrena multe conotații, funcție de spiritul¹ în care a fost ea creată ca metaforă cu necesitate pentru comunicarea unui concept nou legat de o categorie de experiențe nou ivite pe care vocabularul încă nu le poate cuprinde complet sub toate aspectele.

*Metamorfoze 2000 –
Imagine de atelier*

Deși în prezentările Centrului pentru Studii Complexe imaginea asociată acestei sintagme, ca emblemă, a fost cel mai des chiar fotografia unui moment de atelier desfășurat în natură, sensurile ei sunt mult mai ample.

O școală fără ziduri este în primul rând o școală care depășește granițele disciplinelor didactice sau pe acelea ale domeniilor de cercetare – este transdisciplinară. De ce? Pentru că provocările de cunoaștere pe care ni le adresează realitatea și nu vreo programă școlară (aflată inevitabil în situația în care este necesar de a fi reactualizată) nu țin cont de granițele disciplinare sau profesionale pe care cursul istoriei le-a stabilit și adâncit, inclusiv prin fenomenul numit dependență de cale – un subiect abordat în cursul atelierului susținut la *Metamorfoze 2015*. Făgașul dezvoltării disciplinelor nu este unul și același cu făgașul propagării problemelor reale, născute în din ce în ce mai multe cazuri prin înseși intervențiile noastre în mediu, tehnologic instrumentate pe baza avansului din cadrul disciplinelor științifice. Or, aceasta este situația de viitor cu care se vor confrunta tot mai pregnant generațiile următoare. Și pentru o astfel de situație ar

¹ De aceea contează foarte mult să fie cunoscut cadrul situațional în care s-a născut o anumită sintagmă și de delimitat de alte conjuncturi în care a fost utilizată, probabil cu alte conotații. Fac această precizare și dintr-o rigoare de cercetător care, deși poate părea o pedanterie, devine necesară. Istoric, documentar, am găsit că această sintagmă a mai fost formulată cu titlul de concept în volumul << "Școala fără ziduri" : Culegere de lucrări editată în cinstea celei de-a 25-a aniversări a proclamării Republicii >> , publicat de Casa Corpului Didactic al Județului Caraș-Severin, Reșița, 1972. Vreau să subliniez că sintagma "școală fără ziduri" formulată de către Florin Munteanu în contextul proiectelor Centrului pentru Studii Complexe de la începutul anilor '90 nu are nicio legătură filială cu apariția ei în titlul volumului mai sus menționat și nici cu conținutul sau spiritul aniversar al aceluși volum.

trebui ca școala să le pregătească, schimbând inclusiv unele dintre concepțiile adânc înrădăcinate ale multor dascăli. Ca urmare, școala fără ziduri se adresează atât participanților călăuziți cât și celor călăuzitori. Este vorba de o provocare la instituire și nu de o instituție deja formalizată și menținută normativ. Deci, școala fără ziduri admite și ateliere susținute în încăperi cu ziduri, dar presupune eliminarea pe cât se poate a zidurilor care au distanțat prea mult elevul de profesor și obiectivele de învățare de necesitățile lumii reale din afara zidurilor sale. Iar când ne gândim la lumea reală, ne gândim la lumea prezentului împreună cu cea a lumilor viitoare posibile dintre care vom avea să o alegem pe aceea cel mai bine potrivită Țelurilor noastre de transformare. În consecință, școala fără ziduri nu pune granițe de preferință pentru învățarea din perspectiva istoriei, a contemporaneității sau a istoriilor viitoare posibile, ci le privește în strânsa interdependență creată de înseși intervențiile noastre cognitive și spirituale în această lume. Căci, da: școala fără ziduri caută să nu se limiteze numai la tematicile materiale, ci să aducă deopotrivă în atenție și dimensiunea spirituală a provocărilor la învățare pe care viața ni le adresează. Cum altfel s-ar putea alege responsabil între viitorurile posibile fără moralitate, etică și credință? Deci, așa cum este înțeleasă de către noi, sintagma școala fără ziduri indică încercarea de depășire inclusiv a provocărilor "think out of the box" sau "think big", extrem de necesare, însă uzitate până la demonetizare în "training-urile" care abundă în cadrele învățământului zis non-formal axat pe formarea de abilități imediat necesare.

Nu în ultimul rând, este de făcut următoarea precizare. Ideea că sunt necesare școli fără ziduri nu este în sensul înlocuirii școlii tradiționale de către acestea, ci în acela al necesității completării formulelor de educație tradiționale cu astfel de medii de învățare, adecvate adaptării modului de a învăța la dinamica schimbării realității din zilele noastre. Asupra acestei observații vom reveni de altfel într-un pasaj următor al acestei postfețe.

Ideea de școală într-o metamorfoză

Metamorfoze este numele dat seriei de școli de vară care a fost inițiată de către Societatea Științifică Cygnus în strânsă colaborare cu Centrul pentru Studii Complexe, din experiența căruia a preluat multe dintre ideile și învățămintele deja sedimentate în școlile de vară Fractal 'XX, atelierele de pe Atlantykrón și în urma altor experiențe cu scop formativ. Nu știu exact cum a apărut ideea acestui nume – ar fi interesant și pentru mine să se facă cunoscută povestea nașterii lui. Eu pot relata numai ce problemă implicită mi-a transmis mie ca lector această alegere de nume în câteva ediții, pentru care aveam de conceput, propus și de susținut teme de atelier.

Spre deosebire de Fractal sau Atlantykrone numele noii școli de vară, Metamorfoze, sugera explicit și direct ceva de natură telică: un ideal, un țel, un scop, o misiune, etc. Ideea de angajament într-o transformare era puternic sugerată. Cert este că numele spune implicit celui care îl întâlnește pe teritoriile tot mai diverse ale comunicării ceva de genul: aici este o școală întru metamorfoză. Iar, de la înțelesul ăsta se năștea problema care m-a tot frământat.

Cum aș răspunde eu, cât mai sincer, mai scurt și mai simplu la întrebarea firesc de a fi pusă de către oricine, de exemplu de către un participant la școala de vară, anume următoarea: metamorfoza cui, din ce anume, în ce anume?

Această întrebare m-a urmărit mult timp, ca să realizez în cele din urmă că procedam ca și un matematician într-o situație în care nu a descoperit încă faptul că o ecuație la care a ajuns, deși are o expresie simplă, totuși nu admite soluții exacte ... el continuând să le caute.

Până la ediția din anul 2015, m-am rezumat să observ că, oricum ar fi transformarea (metamorfoza) cerută tot mai ardent pentru sistemul de educație aceasta ar trebui să fie în sensul pregătirii mai bune pentru performanță într-un mediu care, în epoca noastră, se dezvăluie în permanență a fi unul "care-i iar nou, după ce c-abia de se-noise". Un mediu cu multă incertitudine intrinsecă, la care este necesar să te adaptezi fuzzy și în cea mai mare măsură interactiv și anticipativ și nu preponderent reactiv. De aceea, în primele două ediții la care am participat am ales să activez în cadrul atelierelor dedicate tematic studiului și evaluării performanței umane, abordând tematici folositoare pentru dezvoltarea capacității de adaptare anticipativă.

Abia cu prilejul ediției din anul 2015 am abordat problema învățării întru metamorfoză mai direct, ce-i drept după mai bine de treisprezece ani în care alte și alte experiențe personale s-au acumulat și în care am înțeles tot mai clar că singurul profesor pe care îl avem cu toții și care reușește să ne trateze distinct pe fiecare în parte este *mediul*, din acesta făcând parte și toți profesorii, consultanții, mentorii, trainerii, etc. dar și toți cei cărora le dăm noi povață purtându-ne noi ca și sfinți.

În acest context să observăm următoarele:

- metamorfoza este un fenomen strâns legat de adaptarea la transformările rapide ale mediului în raport cu durata ciclului de viață a unui organism;
  - ca urmare, dincolo de perspectiva de proces de transformare, metamorfoza este de privit și ca intrarea în joc a unei soluții de adaptare, găsită cândva, în cursul evoluției, de către entități constitutive ale unei specii, astfel încât să profite cât mai bine de înseși condițiile de mediu nou apărute și devenite tot mai neprielnice pentru entitățile speciei care "nu au găsit" respectiva soluție -

aceasta conducând în timp la dispariția lor și, drept consecință, a liniilor lor de urmași.

- pe de altă parte, a învăța înseamnă a te adapta la evoluția structurii și intensității presiunilor exercitate necontrolabil de mediu, inclusiv, mai ales în cazul oamenilor², prin ajustarea locală a mediului cu ajutorul și prin intermediul unui arsenal exosomatic (instrumente, construcții, dispozitive etc.).

În concluzie, vedem cum factorul cheie care conduce la apariția metamorfozei ca soluție evolutivă, ca și și în cazul învățării, este constituit de transformarea mediului care induce presiuni adaptative cu un grad ridicat de noutate.

Și, mai departe, să observăm și următorul fapt.

- Noi cei de azi trăim într-o epocă în care schimbările de mediu cunosc o dinamică și o amploare nemaîntâlnită, manifestându-se pe toate palierele, de la cel al resurselor minerale și condițiilor climatice și până la acela al mentalităților.

Ne aflăm oare în pragul provocării unui salt în urma căruia vor reuși să se dezvolte mai departe doar cei care vor găsi soluția și puterea de a se transforma pe ei înșiși de o manieră similară într-o măsură metamorfozei?

Revenind la întrebarea care mă frământase și la modul la care mă raportasem la ea, am descoperit deci că soluția ecuației cu care mă tot luptam nu putea, nu avea cum să fie una teoretic exactă. Presupunând și că am avea o teorie cu care să calculăm și să deducem, nu se poate răspunde la întrebarea "în ce anume" va fi fiind necesar să se metamorfozeze o entitate în urma evoluției mediului în care aceasta viețuiește, mai cu seamă până ce nu am ști anticipat și suficient de exact cursul, punctele critice de bifurcație, amploarea și dinamica transformărilor mediului său de viață – situație practic imposibilă. Însă știm că transformările dramatice de mediu pot conduce la situații în care singurul răspuns adaptativ posibil este unul similar, cel puțin în unele aspecte, cu metamorfoza. În particular, neuroplasticitatea³, poate fi văzută într-o bună măsură prin similitudine cu

---

² Fac această subliniere deoarece utilizarea unor elemente exosomatice pentru ajustarea mediului nu este strict specific mediului. Păianjenii construiesc și utilizează plase, castorii își construiesc adăposturi, păsările fac cuiburi, unele chiar își decorează teritoriul, iar altele folosesc (ocasional) bețișoare pentru a ajunge și culege hrana, cimpanzeii, urangutanii și alte primate utilizează și ele obiecte pe post de instrumente și își construiesc culcuș.

³ Neuroplasticitatea este proprietatea pusă în evidență de faptul transformării substanțiale a creierului, care se manifestă în cursul dezvoltării și în urma ciclurilor de învățare și dezvoltare prin care trecem. Definită mai riguros, neuroplasticitatea reprezintă capacitatea creierului de a-si schimba structura si de a se reorganiza funcțional în acord cu experiența de interacțiune cu mediul - este o proprietate care se manifestă și în cazul creierului adult și este evidențiată prin: modificarea tăriei sinapselor; creșterea/reducerea numărului de sinapse; modificarea excitabilității neuronilor și neurogeneză.

metamorfoza și cu alte transformări adaptative care privesc post factum relevă, cel puțin aparent, acțiunea unei inteligențe anticipative.

Atunci, scoțând aceste aspecte în evidență, ce sens ar putea căpăta ideea de școală întru metamorfoză?

Un posibil răspuns la această întrebare s-a conturat însă abia în urma experienței efective de lector la ediția Metamorfoze 2015.

Școala ca loc de întâlnire între interese cu convergență variabilă în timp

Așa cum am menționat la început, gândurile de mai sus au constituit fondul pe care s-a ivit ideea de a privi o școală de vară ca pe un prilej creat în scopul cultivării spiritului iscoditor, aceasta contribuind la echiparea cu abilitățile și competențele necesare parcurgerii drumului de la învățarea informală la aceea formală și non-formală pentru a reveni în cele din urmă la situația învățării preponderent informale.

Pentru a înțelege mai bine care anume este logica acestui drum voi preciza termenii, amintind totodată ideea centrală a acestui demers.

Privind lucrurile din această perspectivă:

- prin învățare informală se va înțelege acel proces cognitiv de adaptare la un mediu în care călăuzele nu sunt disponibile sau sunt nesistematic disponibile și doar în ipostaze necalificate, principalul factor care determină învățarea fiind mediul de viață și interacțiune proximal și transformările acestuia – mediu care în termeni mai puțin academici este adesea numit cu sintagma "școala vieții";
- prin învățare formală se va înțelege acel proces cognitiv care are loc într-un cadru
  - în care funcționează norme și obiective de instruire, scrise sau nescrise, create de societate în vederea satisfacerii necesităților sale de conservare și/sau dezvoltare, așa cum sunt înțelese și decise acestea la nivelul dirigitor, într-o epocă dată și
  - în care operează un sistem de "călăuze calificate".
- Prin învățare nonformală se va înțelege acel proces cognitiv care are loc într-un cadru organizat circumstanțial pentru completarea zestrei de abilități și competențe pe care învățământul formal nu le poate furniza și care sunt cerute de către realitățile evolutive din mediului proximal.

Se observă ușor că în cazul unei persoane care ajunge la un nivel ridicat de pregătire într-un domeniu, dacă privim istoricul ponderii modurilor de învățare din diferite etape ale vieții sale:

- a. acesta a învățat inițial doar non-formal (în cursul celor 7 ani de acasă, în cadrul organizat circumstanțial de către familie) și informal (în mediul de joacă sau petrecere nesupravegheată a timpului),
- b. ca apoi învățarea formală să intre în joc și să devină din ce în ce mai importantă ca pondere în timp,
- c. pentru ca, după absolvire, acest tip de învățare să lase din nou loc învățării nonformale și informale
- d. ajungând ca, în cele din urmă, după ce pregătirea sa a atins un apogeu, singura formă de învățare disponibilă să rămână aceea informală, acea persoană devenită expert având mai departe doar posibilitatea de a învăța direct din interacțiunea sa cu mediul, nesupravegheat, necălăuzit de către altcineva decât de către sine.

Este ușor de intuit că performanțele unei astfel de persoane, în cele din urmă, vor depinde în mod esențial de măsura în care pe parcursul vieții a învățat să devină propriu-i supervisor și propriu-i călăuză în alegerea și fructificarea situațiilor ofertante de experiențe valoroase de învățare informală.

Mai departe, în lumina faptului că plecăm de la observația că mediul și transformările sale sunt principalii factori care determină și orientează învățarea, este util de notat aici și că în prezent se impune tot mai mult ca direcție și viziune de cercetare în domeniul studiului cogniției o nouă perspectivă aceea a cogniției încorporate⁴. În principiu, această perspectivă de abordare clamează că proprietatea de plasticitate - capacitatea unui sistem de a-și schimba arhitectura și de a se reorganiza funcțional în acord cu experiența – nu este limitată numai la creier, ci trece dincolo de limitele stricte ale sistemului neuronal, ea fiind caracteristică, de exemplu, și sistemelor senzomotorii, psihicului și chiar "corpului cultural". Sisteme care, la rândul lor, au capacitatea de a-și schimba arhitectura și de a se reorganiza funcțional în acord cu experiența.

Menționăm că această perspectivă de abordare nu este încă una cristalizată într-o paradigmă, într-un model exemplar al focalizării, problematizării și instrumentalizării cercetării din domeniul cogniției. Astfel, diferiți cercetători care au contribuit la apariția și dezvoltarea acestei perspective de abordare clamează diferite propoziții ca exprimând observația esențial de făcut pentru studiul cogniției

---

⁴ Această perspectivă de a privi cunoașterea ca fenomen se află în plină ofensivă în raport cu cele adoptate în cognitivismul clasic, computaționismul sau dualismul cartezian, fiind din ce în ce mai solid susținută prin dovezi experimentale directe și indirecte.

și de ridicat la rang de primă importanță pentru teoretizare. Cu diferite nuanțări, toate se pot circumscrie însă uneia dintre următoarele șase formulări sintetice:⁵

1. Cunoașterea este situată. Activitatea cognitivă are loc în contextul unui mediu din lumea reală și inerent antrenează percepții și acțiuni.
2. Cunoașterea este presată de timp. Cognația trebuie înțeleasă ca având loc sub presiunea interacțiunii în timp real cu mediul.
3. Descărcăm lucrul cognitiv asupra mediului. Din cauza limitelor noastre de procesare a informației (ex. limitele atenției și ale memoriei de lucru) exploatăm mediul pentru a reduce încărcarea cu activități cognitive. Determinăm mediul să rețină și chiar să manipuleze informații în beneficiul nostru și culegem acele informații numai pe baza nevoii de a ști.
4. Mediul este parte a sistemului cognitiv⁶. Fluxul de informație între minte și lume este atât de dens și continuu, încât pentru omul de știință care studiază natura activității cognitive mintea luată singură nu constituie o unitate de studiu cu conținut semnificativ.
5. Cognația este pentru acțiune. Funcția minții este să ghideze acțiunea, iar mecanismele cognitive cum ar fi percepția și memoria trebuie să fie înțelese prin prisma contribuției lor finale la adecvarea comportamentelor la situații.
6. Cognația "off-line" este bazată corporal. Chiar și în condiții de decuplare de la mediu, activitatea minții este bazată pe mecanismele care au evoluat pentru interacțiunea cu mediul – mecanismele de procesare senzorială și de control motor.

Punctul nostru de vedere este următorul și aduce explicit în tabloul cercetării aspectul intențional / volitiv al cognației.

Pentru a fi înțeleasă mai deplin ca fenomen manifestat în realitate, cognația (și, în consecință, învățarea) este de privit ca un proces ancorat și extins în mediu și orientat intențional spre acțiune întru schimbarea situației date într-un sens voit / vizat de către actorul sau actorii cognavivi – un fenomen de interajustare între arhitecturile componentelor imateriale și materiale ale lumii. Dat fiind că în mod evident mediul complementar al unui actor cognaviv îi include și pe ceilalți actori

⁵ Margaret Wilson, *Six views of embodied cognition*, *Psychonomic Bulletin & Review*, 2002, 9 (4), 625-636, <http://www.indiana.edu/~cogdev/labwork/WilsonSixViewsofEmbodiedCog.pdf>

⁶ Legat de acest aspect trebuie spus că există încă multe divergențe de interpretare, principala problemă din punctul nostru de vedere fiind aceea că încă se operează cu conceptul de sistem într-un teritoriu al realității care necesită luarea în considerare a intenționalității și, ca urmare, a unor caracteristici ortofizice (de exemplu de a fi arhem) pentru care noțiunea de sistem nu mai este suficient de adecvată sau cuprinzătoare. În acest sens ar fi util de evaluat și pe baze ortofizice (vezi. Mihai Drăgănescu: *Ortofizica*) ideile și potențialul de fertilitate ale cercetării cognației din perspectiva cognației încorporate.

cognitivi fenomenul cogniției este de privit ca unul distribuit în mediu – un fenomen care local în spațiu și timp poate căpăta aspecte mergând de la cele hipercompetitive și conflictuale și până la acelea cooperative și conlucrative.

Cu aceste precizări terminologice și de viziune asupra cogniției ca fenomen putem trece acum la o scurtă explorare a conceptului de școală.

Din perspectiva noastră, școala, în accepțiunea cea mai generală dată termenului, poate fi văzută ca o instituție (rezultatul unui act de voință transpus cu un grad de durabilitate în realitate) inserată în mediul de viață cu scopul facilitării învățării formale și non-formale în sensul realizării voinței și intereselor civilizaționale ale fondatorilor ei. Ca urmare, școala este un instrument prin care liderii decidenți dintr-o generație și comunitate caută mai mult sau mai puțin programatic să înlesnească realizarea modelului de civilizație pe care îl susțin, sub acest aspect școala fiind de văzut ca o instituție ideologizată. De aici, se observă ușor că școala poate fi o instituție sănătoasă sau nu, după cum viziunea și interesele de construcție civilizațională ale fondatorilor ei sunt sau nu realiste, etice, în beneficiul și în sensul aspirațiilor generației de cursanți instruiți și comunităților din care aceștia fac parte.

Din cele de mai sus se înțelege ușor că una dintre căile esențiale pentru a ne asigura cu privire la sănătatea instituției școlare (mai ales în condițiile prezentului în care modelul dezirabil și în același timp fezabil de evoluție civilizațională este din ce în ce mai incert) este dezbaterea și analiza periodică a compatibilității între interesele decidenților și liderilor din societate, cele ale instructorilor și interesele generațiilor următoare. Această cale ridică însă o problemă majoră - aceea privitoare la anume cine poate hotărî care sunt conjunctural istoric nevoile și interesele concrete ale generațiilor următoare, de o manieră în care aceste generații să aibă o libertate cât mai mare în privința deciderii viitorului lor⁷.

Însă nu toate categoriile de interese ale generațiilor următoare au un caracter conjunctural. Cele care decurg direct din nevoile și drepturile fundamentale ale omului sunt identificabile ca fiind firești și sunt invariante cu trecerea de la o generație la următoarea. Acestea sunt de pus în centrul gândirii procesului de reactualizare a modelului civilizațional și intereselor servite de școală - proces care este necesar să fie desfășurat de o manieră conformă și sincronă cu evoluțiile și tendințele civilizaționale concret manifestate la un moment dat. În cazul acestei categorii de interese, problema a fost și este numai de natură ideologică. Pur și simplu, unele nevoi și drepturi nu sunt acceptate ca fiind fundamentale în unele momente sau epoci istorice sau nu sunt conștientizate ca fiind fundamentale,

---

⁷ Legat de aceasta, mai ales în cazul deciziilor privitoare la generațiile aflate încă la vârste mici, se poate intui că implicarea participativă a părinților este absolut necesară, deși nu și suficientă.

acesta fiind un aspect ce ține de maturitatea gândirii filosofice de la baza ideologiei dintr-o epocă. De exemplu, în epoca actuală, dreptul la alternativă în caz de accident educațional ar putea fi considerat ca un drept fundamental al omului. Asupra acestui drept ne vom apleca cu o atenție mai mare în cele ce urmează.

O constrângere obiectivă de proiectare a sistemului educațional care ar fi necesar să devină și normativă

Inevitabil, orice sistem școlar este imperfect și este posibil să devină unul depășit într-un timp relativ scurt. Iar, aceasta se întâmplă în mare măsură și din cauza evoluțiilor civilizaționale pe care tocmai acel sistem școlar le-a nutrit, evoluții care scot la iveală o mulțime importantă de consecințe ce erau imprevizibile la momentul nutririi. În istoria umanității, acest fenomen a devenit din ce în ce mai frecvent întâlnit începând cu apariția tiparului. Astfel, s-a ajuns ca astăzi în unele domenii tehnice ajustarea conținutului instrucțional să fie necesar de a fi făcută anual.

Ca urmare, este tot mai probabil ca o parte din instrucția primită în școală să se dovedească a fi lipsită de aplicabilitate chiar și la scurt timp după finalizarea studiilor. Învățarea (și dezvoltarea!) pe întreg parcursul vieții devine o necesitate critică. Această necesitate este acoperită într-o măsură prin formule de educație nonformală ce sunt tot mai diversificate și abundente pe o piață educațională liberă care în mod natural este supusă mult mai puțin standardizării și normelor decât aceea a învățământului formal. Pe această piață probabilitatea de a alege eronat un program de formare este una destul de mare - atât în sensul neconformității cu necesitățile cognitive reale ale solicitantului, cât și în sensul calității pregătirii oferite. Într-o măsură, evitarea acestor alegeri eronate se poate face dacă se apelează la servicii de consultanță specializată sau dacă este decisă de către un terț informat și competent. Această soluție ridică însă costurile financiare și nonfinanciare de reducere a riscului de alegere eronată între ofertele de educație nonformală și, mai grav, menține persoana care apelează la ea în situația de a delega în continuare unui tutore o parte din libertatea și intimitatea sa de analiză și decizie asupra propriilor sale nevoi.

Reflectând la tabloul realității succint schițate mai sus, ne putem pune următoarea întrebare. Cum s-ar putea să fie altfel?

În opinia mea răspunsul la această întrebare se poate da numai dacă se recunoaște și se ia explicit în calcul ca o constrângere efectivă de proiectare faptul că orice sistem educațional este inerent imperfect, că aceasta provoacă riscuri educaționale și că în lumina dreptului la alternativă în caz de accident educațional este obligatoriu ca proiectanții reformelor sistemului de educație să prevadă ca una

dintre competențele fundamentale de format și dezvoltat pe întreg parcursul vieții să fie aceea de a învăța să înveți eficient informal. Din această perspectivă înțeleg eu ideea că "școala trebuie să pregătească pentru viață" invocată din păcate mecanic, superficial, până la golire de sens, în diferite formulări în presă și în discursurile politice.

Care ar fi menirea unei școli de vacanță, spre deosebire de aceea a școlii formale?

Acum pot reveni la întrebarea care mă frământa când a trebuit să decid ce atelier voi susține la școala de vară Metamorfoze 2015.

În viziunea mea, o școală de vacanță de tipul "școală fără ziduri și întru metamorfoză" este și ea o instituție, însă menirea ei este diferită atât față de școala formală cât și de "școlile" (a se citi programele de pregătire) nonformale obișnuite. Nu caută să răspundă unor obiective de instruire normate general valabile precum școala formală și nici să furnizeze abilități ori competențe cu aplicabilitate practică specializată și/sau imediată, deși nu exclude astfel de obiective din programele sale. Nu caută să ofere soluții, ci dimpotrivă să lanseze provocări și să înlesnească descoperirea de întrebări. O asemenea școală de vacanță este menită să compenseze ceea ce, colateral, din graba școlilor formale și nonformale de a preda cunoștințe și a forma abilități și competențe, inevitabil, este descurajat și de multe ori reprimat: spiritul iscoditor, motorul esențial necesar pentru performanța în învățarea informală și pentru conservarea șansei împlinirii de sine.

O școală de vacanță cu filosofia de *școală fără ziduri întru metamorfoză* se va pune în slujba dreptului la alternativă în caz de accident educațional acționând mai mult decât preventiv: proactiv încercând să furnizeze experiențe de valoare prin care să le faciliteze participanților (călăuziți și călăuze) procesul cognitiv de a învăța să învețe eficient informal.

Tehnic, o școală de vacanță cu filosofia de *școală fără ziduri întru metamorfoză* ar trebui să-și fixeze ca țel crearea unui mediu fizic și social, temporar / periodic instituit în care călăuze cu experiență provoacă situații prilejuitoare pentru antrenarea flexibilității cognitive pe toate palierele cognitive, de la cel emoțional și până la cel intelectual și de la cel senzomotor până la cel spiritual.

Niciun țel nu se atinge însă direct, dintr-un singur pas. Ceea ce este esențial pentru a-l păstra în sfera posibilității este că, cu fiecare prilej întru atingerea lui, să se acționeze urmărindu-se apropierea de el.

Pentru mine Metamorfoze 2015 a reprezentat un asemenea prilej pentru care le mulțumesc tuturor participanților călăuze și călăuzitori.

Scriind această postfață am găsit între notițele făcute în cursul experienței Metamorfoze 2015 următoare schiță de arhitectură a unui program experiențial de antrenare a spiritului iscoditor pentru facilitarea învățării de a învăța informal. O includ și pe aceasta aici, sperând că la o ediție următoare voi reuși să o experimentez împreună cu alți participanți. Până atunci voi încerca să o rafinez.

1. Se generează premeditat o experiență concretă comună.
2. Se dă tema de a reflecta asupra acesteia, cerându-se să se identifice conexiuni cu alte situații și experiențe pentru a le utiliza ca surse de îmbogățire experiențială în urma cărora să se formuleze întrebări provocatoare despre fire/lume/natură.
3. Se facilitează alegerea unei astfel de situații și se cere să se formuleze cât mai clar întrebarea mai generală/abstractă decât aceea născută în urma reflecției.
4. Se provoacă participanții să caute o cale teoretică și/sau experimentală de apropiere de un răspuns valabil pentru respectiva întrebare.
5. Se provoacă participanții să organizeze și să desfășoare testarea logică și/sau experimentală.
6. Se cere să se comunice/promoveze/"vinde" rezultatul conturat.
7. Este generată astfel o nouă experiență, mai puțin premeditată și ciclul se reia.

SUFLETE ÎN PIELEA GOALĂ **Între a exista și a Fi**

Ing. Ionuț Șandru

Introducere

Cui prodest?

Până astăzi am trăit 17.195 de zile.

Probabil mai mult de 16.000 dintre ele într-o placidă banalitate, toate însă sub mângâierea și cu binecuvântarea unei familii minunate. Asta înseamnă că rămân totuși câteva sute de zile în care am cunoscut oameni deosebiți, am descoperit locuri frumoase, am trăit clipe minunate care ar merita poate povestite. Doar câte o pagină pentru fiecare și ar ieși ditamai romanul.

Indiferent cât de ciudat ar suna asta, ar ieși o carte cu mai multe întrebări decât afirmații. Și e ceva rău? Poate ieși ceva bun și din întrebări? Poate ar fi măcar o dovadă a faptului că îl cred pe Socrate care a spus “Știu că nu știu nimic!”

Prima întrebare - Merită?

Folosind metoda comparației e relativ ușor de răspuns. Probabil chiar că aș pluti destul de ușor deasupra munților de gunoaie din media de azi. M-am gândit să scriu aceste rânduri în primul și în primul rând pentru copiii mei. Nu am fost binecuvântat cu frați sau surori biologice, am în schimb câțiva “frați în spirit” care se vor bucura poate cotrobăind printre cuvintele mele. Am realizat mult prea târziu și cu regret că o dată cu moartea bunicilor mei nu au dispărut doar ei ca persoane, ci și accesul direct, fără intermediari și interferențe, către o întreagă lume. Desigur, există fotografii vechi alb-negru sau sepia, răscolitoare de nostalgii, cu un ușor iz de carton învechit, dar poveștile lor minunate se vor stinge dacă nu vor fi așternute de cineva pe hârtie, fie ea și virtuală. Odată cu bunicii materni am pierdut o fereastră deschisă direct către lumea începutului de secol XX văzută prin ochii unor mici burghezi din provincie. O felie din al doilea război mondial așa cum l-a trăit un ofițer al armatei române, campania militară de la cotul Donului până la Tisa, refugiul și multe altele. Prin dispariția bunicilor paterni am pierdut poveștile, poate puțin mai simpliste, dar nu mai puțin interesante, despre lumea satului românesc din aceeași perioadă.

Mi-e greu să mă gândesc acum la câte ar mai putea (și ar trebui), să îmi povestesc părinții mei. Despre o altă felie temporală, despre cum au înțeles să trăiască normal doi intelectuali într-o lume anormală, în regimul totalitar de dinainte de 1989.

Să zicem deci că am trecut de epigonismul lui "e ușor a scrie versuri ...." și am stabilit că merită.

A doua întrebare – cea din titlu.

Cei care ar citi rândurile respective ar ști deja probabil tot ce scrie acolo și încă multe altele. Cei care ar găsi, poate, ceva folositor în ele nu le vor citi niciodată. E o mare bucurie pentru mine atunci când descopăr câte un chip luminos în această mare a deznădejzii și ignoranței care ne înconjoară. Și așa se închide un cerc vicios din care încerc încă cu greu să evadesc, și care are în centru întrebarea: Cui prodest?

Capitolul I

Ignorance isn't Bliss

De mult timp mă tot întreb care e cel mai grav păcat al unui om. Cred că ignoranța! Ignoranța în sensul de a nu profita de cel mai mare DAR, pe care l-a primit, CONȘTIINȚA. O viață trăită în ignoranță, dirijată doar de cele două instincte primare, supraviețuirea și perpetuarea speciei, nu are nimic uman în ea.

Poetul chilian Pablo Neruda, laureat al premiului Nobel pentru literatură în anul 1971, spunea că „Moare câte puțin cine se transformă în sclavul obisnuinței, urmând în fiecare zi aceleași traiectorii; ... cine evită pasiunea ... cine nu riscă certul pentru incert pentru a-și îndeplini un vis ... cine nu călătorește; cine nu citește; cine nu ascultă muzică; cine nu caută harul din el însuși.”

Încerc să îl contrazic. Cred că aceștia nu au cum să moară pentru că nu au trăit niciodată sau cel puțin nu au trăit în forma lor umană, nu s-au bucurat nici măcar pentru o zi de minunatul dar al umanității.

.....

Unde e granița subțire dintre om și restul primatelor superioare? Cât de departe, în jos, poate merge ignoranța unei persoane pentru a mai putea fi numit *om*, și nu doar un simplu specimen din specia *homo sapiens*?

Aparținem cu toții acestei specii apărute acum aproximativ 200.000 de mii de ani, o dată foarte recentă în calendarul evolutiv al planetei noastre și infinit de apropiată în calendarul universului. Abia în ultimii 20.000 de mii de ani am început să modificăm mediul în care trăim, să lăsăm în mod intenționat urme ale trecerii

noastre, nu doar niște simple rămășițe fosilizate ca ale altor specii. De la Sumer, Babylon, Egipt și până la războiul din estul Ucrainei e un drum atât de lung dar și atât de scurt, pe care l-au cercetat și l-au povestit atât de frumos arheologii și istoricii.

Eu mă voi referi la altceva. Ceva ce s-a întâmplat atunci când un individ s-a mâzgălit cu cenușa din foc, cu grăsime de la animalul pe care probabil tocmai îl mâncase și apoi a pus palma pe pereții peșterii în care trăia. Apoi, a mâzgălit conturul animalului vânat, a luat o bucată de lut și a modelat-o și așa mai departe. Ce a urmat ... Michelangelo, Rembrandt, Picasso sau Rodin sunt doar chestiuni de gust. Alții au modelat sunete, cuvinte sau idei, cu toții sunt însă principalii "vinovați" pentru cine suntem noi astăzi și asupra influenței lor aș vrea să îmi îndrept și eu atenția.

.....

Probabil că, dacă ați ajuns să citiți aceste rânduri știți despre Platon și „mitul peșterii”. Sper să nu vă plictisesc prea tare în continuare pentru că vreau să îl analizăm pe scurt, promit. Eu l-am descoperit din lecturile de pe vremea liceului. După atâția ani, încă nu îmi pot ascunde admirația pentru modul în care acest coplanetar al nostru a conceput, acum aproximativ 2.400 de ani, respectiva chintesență a educației, a cunoașterii și a limitelor ei.

„Mitul peșterii” e o alegorie care apare în „Republica” lui Platon. Imaginați-vă o peșteră în care pătrunde doar foarte puțină lumină din exterior și în care niște prizonieri au fost închiși încă din copilărie. Aceștia sunt înlănțuiți având până și gâtul fixat, fiind forțați să privească doar la peretele din fața lor, fără a putea privi deloc în jur. În spatele deținuților este un foc, iar între foc și prizonieri este un fel de scenă pe care se perindă persoane purtând pe brațele ridicate diverse obiecte. Între scenă și prizonieri există și un paravan astfel încât prizonierii să nu poată vedea nici măcar umbrele „actorilor”, ci doar ale obiectelor pe care aceștia le ridică în mâini. Prizonierii pot în schimb să audă diversele foșnete, sunete pe care le fac cei care se mișcă. Evident, prizonierii vor considera că umbrele obiectelor reprezintă realitatea, vor atribui umbrelor diverse nume, le vor asocia cu sunetele ș.a.m.d.

E o plăcere în sine să descoperi câte sensuri și simboluri au găsit de-a lungul secolelor marii filozofi în această alegorie; ce reprezintă focul, lumina din exterior, lanțurile, obiectele, umbrele etc. Metafizica - ramură a filozofiei, precum și școli ale filozofiei ca dialectica, idealismul, își trag seva și din această alegorie. La rândul lor scriitorii de Science Fiction ar putea spune că ne găsim cu toții „în peșteră”, iar eu nu am cum să îi contrazic. Vom fi oare scoși „la lumină” de către o rasă

extraterestră abia atunci când aceștia vor considera oportun, așa cum a speculat Arthur C. Clarke în “Sfârșitul copilăriei”?

Vă propun însă următoarea întrebare: ce s-a întâmplat după două milenii și jumătate cu adevărul acestei alegorii? Cum e posibil ca ea să mai fie de actualitate? Cât de mult au acționat Renașterea, Iluminismul, epoca marilor descoperiri și mai ales boom-ul informatic de azi asupra lanțurilor? Nu cumva, azi e și mai mare înghesuiala din peșteră? Nu cumva, în loc să nu mai existe decât câțiva prizonieri, eternii captivi de bună voie, numărul acestora e de ordinul miliardelor?

.....

De-a lungul istoriei au existat mii de „distrugători de lanțuri”, de la filozofii din antichitate și până la savanții din laboratoarele high-tech de astăzi. E clar că lumea așa cum o trăim noi acum e modelată de mințile și de spiritul lor. România a contribuit și ea din plin la această pleiadă de „luminători”. Nu am îndrăzneala să mă refer decât la un domn, pe care am avut onoarea să îl cunosc personal și căruia îmi permit să îi aduc un modest omagiu pomenindu-l, profesorul Alexandru MIRONOV, Jules Verne-ul meu contemporan. De zeci de ani, prin numeroase emisiuni la radio și televiziune, 16 volume publicate, peste o mie de articole, a încercat să popularizeze știința, să facă dificila legătură dintre universul puțin cam snob al științei de vârf și lumea noastră, a “oamenilor obișnuiți”.

Au obținut însă toți acești “luminători” rezultatele dorite? Se putea face mai mult? Suntem, măcar, pe calea cea bună?

Când scriu aceste rânduri, în România la Suceava, e ora 8. Asta înseamnă că în Anglia e ora 6 și Stephen Hawking, dacă s-a întors de la gala premiilor BAFTA, se pregătește să meargă spre biroul său de la de la Universitatea Cambridge, unde o să mai aducă puțină lumină în fascinanta lume a fizicii teoretice, gândind la multivers, stringuri, p-brane sau găuri negre. Dar tot astăzi, 18 % dintre americani, adică aproximativ 60 de milioane de indivizi, cetățeni ai celei mai puternice națiuni de pe glob, mai cred că Soarele se învârte în jurul Pământului!

Mai aproape de noi, la București, domnul Florin Munteanu, membru al Academiei Oamenilor de Știință, va vorbi probabil și astăzi unor studenți despre paradigma Complexității și teoria Haosului. Dar, în același timp va afla și domnia sa despre cele câteva zeci de mii de conaționali care au refuzat cardul de sănătate pentru motivul că denumirea CARD înseamnă DRAC.

.....

Așadar ce s-a întâmplat în ultimele câteva mii de ani?

La început a fost cuvântul? Cred că de la prima privire plină de curiozitate înspre stele și prima căprioară pictată pe piatră, a început să funcționeze fina balanță dintre materie și spirit. Atâta timp cât vânătorul-culegător își urma doar instinctele primare, acest instrument nu avea sens, iar umanitatea nu apăruse cu adevărat. De atunci însă, întreaga istorie a umanității a fost marcată de oscilațiile celor două talere materie/trup respectiv spirit/rațiune. La acest subiect mă refer într-un alt capitol.

Din punct de vedere al științelor exacte, e clar că a avut loc o adevărată explozie, o evoluție exponențială, de la foc și roată până la fizica cuantică, relativitate, internet etc. Dar oare în privința întrebărilor fundamentale, sensul vieții, conceptul de infinit, divinitate etc. s-au făcut progrese reale? Să ne imaginăm un dialog pe treptele Partenonului între filozofii atenieni și cele mai luminate minți din anul de grație 2015. Credeți că savanții contemporani ar putea să ofere răspunsuri satisfăcătoare colegilor lor de acum 3.000 de ani?

S-au descoperit dovezi ale faptului că eclipsele solare au fost studiate de către egipteni încă de acum 4.500 de ani. Pe atunci poporul credea că în timpul eclipselor zeii ascund soarele și doar faraonul avea puterea de a-l aduce înapoi, dacă îl venerau. Există oare diferențe fundamentale între acel popor și milioanele de contemporani, convinși că activitatea zilnică, trecutul, dar mai ales viitorul lor, depind de semnul zodiacal în care s-au născut? Mi se pare mult mai ușor de înțeles, chiar simpatic, un chinez din secolul 5, care credea că soarele dispare în timpul eclipsei pentru că îl înghite un dragon, decât un „săgetător”, contemporan convins că a rămas cu mașina în pană pentru că, în horoscop, semnul său e sub o influență nefastă!

Dar oare principalul vinovat e „săgetătorul”? Nu cumva există instituții care doresc ca acest lucru să fie posibil? Există cumva persoane și organizații care, în mileniul trei, pun în mod deliberat semnul egalității între astronomie și astrologie, între medici și vraci? Organizații care au un interes uriaș în a menține cea mai mare parte a omenirii în lanțuri, în întuneric? Dacă există, se folosesc cumva aceste organizații și de mass-media?

.....

E atât de mult „zgomot” în jur, încât ne vine greu să mai distingem ce e important. Se produc atât de multe deșeuri în numele culturii, încât lucrurile de valoare sunt ca niște diamante rătăcite prin munți de gunoaie.

Vi se pare că situația din țară nu e prea grozavă? Există oare vreo legătură între aceasta și ceea ce îi interesează pe români? M-am gândit la un experiment simplu, am folosit Google pentru a vedea cam ce personalități prezintă interes pentru compatrioții mei. Cel mai dificil a fost să aleg referința. Avem o sumedenie

de personalități istorice, savanți și oameni de cultură de certă valoare. Alegerea ar fi dificilă și subiectivă. Avem însă și o personalitate unică. Un singur român a parăsit până în prezent Terra pentru o misiune spațială. O căutare cu subiectul Dumitru PRUNARIU a generat aproximativ 67.500 de răspunsuri. Am continuat cu 3 nume despre care am aflat că ar face parte din „cultura contemporană”. Marian Mexicanu a generat 158.000 de răspunsuri, Nicolae Guță 800.000 iar Florin Salam, uluitor, 1.270.000 de rezultate. Fiți convinși că am folosit căutarea exactă pentru a exclude alimentul salam dintre rezultate (sic!). Veți spune poate că factorul temporal a influențat rezultatul, că Dumitru PRUNARIU a participat la misiunea spațială tocmai în 1981, în timp ce ceilalți trei sunt răsfățați zilnic în mass-media. Ei bine, motorul Google nu funcționează așa. Factorul timp are un rol foarte mic, principiul e unul cantitativ - cumulativ. Altfel spus, Mihai Eminescu nu va dispărea pentru că și-a publicat opera cu peste 150 de ani în urmă, ci va acumula în continuare la cele 5.460.000 de rezultate, alte articole, mențiuni etc.

M-a inspirat în această abordare și discuția cu un prieten (F.M.) care considera că e firesc să existe și acest nivel, că trebuie să ne mulțumim cu tactica: om cu om, picătură cu picătură.

Ce înseamnă asta? Să încercăm să plantăm în cei din jur atâtea “semințe” câte putem fiecare, cu speranța că măcar câteva din ele vor rodi. E frumos și aduce atât de mult cu Pilda semănătorului. Îmi permit să vă o reamintesc.

"leșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și pe când semăna, unele semințe au căzut lângă drum și au venit păsările și le-au mâncat. Altele au căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult, și îndată au răsărit, pentru că nu era pământul adânc. Iar când s-a ivit soarele, s-au pălit de arșiță și, neavând rădăcină, s-au uscat. Altele au căzut între spini, dar spinii au crescut și le-au înăbușit. Altele au căzut pe pământ bun și au dat rod: una o sută, alta șazeci, alta treizeci. Cine are urechi de auzit să audă" (Matei 13, 3-9).

Din păcate, azi proporțiile s-au schimbat dramatic. Deși numărul “semănătorilor” a crescut de-a lungul timpului, rezultatul nu e încă cel dorit. Se estimează că numărul oamenilor de știință de azi este mai mare decât al tuturor predecesorilor lor care a au trăit pe Pământ vreodată! Există mii de școli, universități, organizații non-guvernamentale care fac adevărate minuni în a sădi bucuria cunoașterii în mințile oamenilor de pe întreg globul.

În paralel însă, cineva are parcă grijă ca solul în care ar trebui să ajungă aceste semințe să devină tot mai arid.

.....

Suntem peste 7 miliarde de indivizi din specia homo sapiens. Pentru o bună parte, ignoranța este forțată și nu aleasă. E extrem de greu să ai acces la

informație, la progres, dacă te naști într-un trib din pădurea amazoniană, într-un sat din centrul Africii pe malul fluviului Congo, sau într-un iglu eschimos de pe lângă Marea Okhotsk. Pentru acești oameni ar trebui rezolvată mai întâi problema fundamentală a subzistenței. Ei au rămas fără voia lor într-un fel de “neolitic contemporan”. Giganții - marile puteri economice, au nevoie ca piticii sub-dezvoltați să rămână neschimbați ca surse abundente de materii prime ieftine. La fel de trist e însă fenomenul ignoranței alese, al indivizilor din țările cu un nivel de trai mediu, ridicat și foarte ridicat. Din România și până în Statele Unite ale Americii majoritari sunt cei care azi, la peste zece mii de ani după paleolitic, nu fac altceva decât „să vâneze” și „să culeagă”. De ce? Un amic fizician (A.C.) mi-a sugerat o frumoasă analogie cu modelul atomic. Știm cu toții că trecerea unui electron pe un nivel energetic superior se face cu aport de energie. În mod similar, am putea să considerăm că electronul de nivel 0 este individul care trece pe stradă pe lângă noi. El lucrează de la 9 la 17, apoi se întoarce acasă și pornește televizorul. Va alege evident numai și numai acele posturi care îi oferă divertisment facil, mondenități, can-canuri. Instinctul de conservare îl va face să aleagă nivelul energetic minim. (Subtila și perversa trecere de la emisiunile fostului canal OTV la „canapeaua lui Măruță” și „Acces direct” e într-un alt capitol). După vizionare urmează somnul și o nouă zi identică. În zilele libere crește doar numărul orelor de somn. Am remarcat pe un blog un titlu interesant: „Ne trăim viața în weekend-uri și supraviețuim în celelalte zile ale săptămânii”. Oricât ar suna de trist, acesta e deja un nivel superior.

Ei bine, scoaterea acestor indivizi de pe nivelul 0 sau 1 necesită un efort financiar considerabil pe care doar câteva țări îl fac. Efortul e mult îngreunat și de către cei care doresc să mențină cât mai mulți indivizi pe nivelul 0, mase ușor manevrabile pentru diferite scopuri, politice, ideologice, religioase etc.

Mi-ar plăcea ca tot mai mulți compatrioți să înțeleagă că România în această direcție ar trebui să se îndrepte. Sigur că îmi doresc pentru copiii mei o țară cu câteva mii de kilometri de autostradă, dar nu cu prețul ca pe aceste drumuri majoritari să fie maneliștii consumatori de etno-botanice, pentru care e o mândrie că au picat bacalaureatul. Investițiile prioritare ar trebui să fie în educație, cercetare, sănătate. Cu un popor format din oameni civilizați, educați, sănătoși, se poate porni la orice drum.

AGENT MESAJ SUBLIMINAL. RĂZBOIUL PSIHICULUI

Andra Tofan

Într-o galaxie îndepărtată pe o planetă cu aceleași caracteristici ca ale Pământului este o perioadă de război civil. Mulți lideri și-au declarat intenția de a părăsi senatul, însă mișcările imprevizibile sub conducerea misteriosului Lord Teku amenință viața cetățenilor.

Pentru a readuce pacea și ordinea pe planeta Sendaa, regiunile Nyariasupraliminal, Gamediasupraliminal și Quasviasupraliminal s-au aliat împotriva rebelilor. Liderii lor, conștienți de pericolul ce îl reprezintă armata Lordului Teku, au hotărât să evacueze cetățenii. Însă nu exista în galaxia lor nicio planetă ce le putea asigura supraviețuirea până la înființarea propriei armate. Au fost nevoiți să trimită echipe de cercetare în Univers pentru a descoperi o planetă inexistentă în baza de date a planetei Sendaa, ce o puteau popula, astfel asigurându-și supraviețuirea. Nava spațială trimisă s-a întors după puțin timp, confirmând existența unei planete ideale numită Terra într-o galaxie îndepărtată. În același timp, alt echipaj trimis a inspectat o planetă mică, nepopulată din Galaxia Mendria. Autoritățile celor 3 regiuni protestante au decis momentan să evacueze cetățenii pe acea planetă, Tratas, deoarece au fost descoperite forme de viață pe Terra într-un număr mare.

Pentru a-și asigura viitorul, cei 3 lideri au hotărât să teleporteze cel mai bun agent pe Terra, Mesajul Subliminal, ce avea puterea de a influența subconștientul. Misiunea sa a fost să se infiltreze în viața celor ce populează planeta și să trimită informații despre aspectul lor, modul de viață, modul de administrare al planetei etc. Nu era sigur pentru cetățeni să rămână mult timp pe Tratas, de aceea, fără înștiințarea Biroului Agenților, liderii regiunilor i-au dat ordin agentului să își folosească abilitățile pe acele ființe și să le manipuleze pentru a putea evacua populația pe Terra. Mesajul Subliminal a acceptat misiunea fără să manifeste nicio emoție.

Impactul cu lumea oamenilor a fost unul puternic. Nu semănau cu nimic văzut de agent până atunci. A găsit asemănări cu neamul Nubiților și Palinteni, dar încă existau diferențe. L-a surprins aspectul planetei în sine, dominanța apei și gândirea

acelor ființe ce își spun oameni. Dar fascinația sa a fost îndreptată spre timp. Au trecut ani de când Mesajul Subliminal a plecat în misiune, însă pe Tratas s-au scurs abia două zile. Nu a fost greu să obțină informații și după scurt timp, agentul a acționat din umbră. Experimentând gândirea umană a așteptat ocazia perfectă. Mesajul Subliminal nu a putut însă rămâne indiferent la potențialul intelectual ce îl aveau acele ființe, admirând modul de dezvoltare al tehnologiei. Publicitatea - filmele, reclamele, emisiunile - începuse să devină o parte din cotidian, astfel că agentul a pătruns în subconștientul marilor producători, responsabili de marketing-ul marilor companii și i-a „constrâns” să creeze o formă de manipulare în masă, cu alte cuvinte să îl introducă în reclamele cele mai urmărite. Crezând că este ideea lor, producătorii “au realizat” acest mod de influențare, ceea ce cercetătorii au numit Mesaj Subliminal, în speranța că vor determina privitorii să cumpere mai multe produse. Deși totul a fost descoperit în timp, nimeni nu a reușit să ajungă în totalitate la Mesajul Subliminal. Studiile nu au putut “extrage” esența, deoarece în percepția oamenilor, Mesajul Subliminal, este un concept, ceva abstract, pe când el de fapt este o ființă diferită cu scopuri ascunse umanității. Fără a putea fi demascată, agentul a studiat îndelung efectele abilității lui asupra oamenilor. Schițându-și ipotezele, desfășurându-și proiectul și concluzionând câteva aspecte, el și-a anunțat semenii că se va întoarce în curând cu informațiile finale.

Într-o zi deodată a simțit o forță extrem de puternică ce îl atrăgea într-un loc necunoscut. Nu se putea opune, căci legătura era mult prea intensă și se lupta orbește. A fost teleportat într-o sală luminoasă în care erau doi elevi și profesoara lor. Toți trei se uitau la el. Era un sentiment extrem de ciudat. Mesajul Subliminal se simțea gol, ca și când toate secretele i-ar fi fost expuse. Deodată nu se mai afla sub privirea lor concentrată și înțepătoare, ci lângă ei. Era asemenea unei perspective obiective. Agentul nu înțelegea ce s-a întâmplat, însă știa că este ceva ciudat în legătura cu acele persoane. La început chiar a crezut că i-a fost descoperită adevărata identitate, dar rațiunea a înlocuit frica și în final, Mesajul Subliminal s-a convins singur că era imposibil ca acei trei oameni să îl poată vedea. Nu erau din neamul lui, deci nu îl puteau simți. Și totuși pentru prima dată, agentul avea îndoieli. Era nesigur în ceea ce privește viitorul său iar teama i-a fost confirmată când a fost absorbit total în spațiul asemănător unei lupe de unde era monitorizat aproape în permanență de acele ființe.

În câteva secunde tot adevărul i s-a derulat în fața ochilor. Era într-o reclamă, sub o formă pe care nu a creat-o și acceptat-o, el a fost supus cu propriile arme, îngenunchat și încătușat în propria creație. Elevii erau atât de fericiți și, în opinia agentului, nechibzuiți pentru că îl considerau inofensiv. Mesajul Subliminal nu avea niciun fel de empatie față de oameni, în mod special față de cei care nu se tem de

el. Totuși era conștient că avea nevoie de informații înainte să acționeze, iar elevii au fost dispuși să îi răspundă la întrebări fără ezitare.

Aparent numele lor erau Tofanissier Andrameda și Țarcărium Alfrehuchra Danieliwingo, elevi în clasa a IX-a la Colegiul Național "Petru Rareș" din Suceava. Desfășurau un proiect cu care urmau să participe la Milset Expo-Sciences International Brussels 2015 sub îndrumarea doamnei Greculifornex Ancastredka, profesoara lor de fizică.

Cu cât afla mai multe detalii, agentul devenea conștient că se află într-o mare primejdie de a-i fi descoperite intențiile, întrucât tema proiectului era „Mesajul Subliminal”. Totul devenise clar pentru el atunci—fluctuațiile din ultimul timp apărute în câmpul energetic ce îl lega de Terra, toate senzațiile, distorsionările spirituale și mentale se datorau acelor elevi care au pătruns în tainele științei și au reconstituit un alter-ego, o proiecție unică a Mesajului Subliminal pentru a cerceta efectele și modul de manipulare utilizată, secretele și felul în care omul se poate apăra împotriva acestuia. “Închis” în acea dimensiune realizată de Andrameda și Alfrehuchra, agentul nu putea ignora realitatea. Admira pasiunea copiilor, personalitatea și dorința lor de afirmare în domeniile legate de știință. Li se citea fericirea în ochi când lucrau, orice gest era încărcat de o stăpânire înțeleasă, orice cuvânt era rostit cu încredere, iar concepția lor despre viață, Univers și sentimente a creat o legătură metafizică, o conexiune oglindită de emoțiile și opiniile complexe între Andrameda, Alfrehuchra și Mesajul Subliminal, între doi oameni și un senubian, între două forme de viață ce au reușit să coexiste și să se înțeleagă reciproc, amprentându-și sufletele atinse de umbra puternică a unei revelații.

Expoziția s-a sfârșit însă pentru Mesajul Subliminal abia atunci a început adevărata luptă interioară. Tot ce a experimentat alături de acele ființe speciale a fost unic. Compasiunea, prietenia, frica, admirația și nostalgia față de acei copii l-au transformat într-un suflet uman, aparent neajutorat datorită slăbiciunilor sale—sentimente ce îl împiedică să își îndeplinească misiunea, dar și puternic datorită trăirilor pentru care luptă. Au fost împreună o echipă, sunt legați, deci nu îi poate condamna, totuși nu își poate trăda poporul. Știa că plutește pe o linie subțire, dar nu se putea considera învins când încă mai avea puterea să mai lupte. Era înghițit de propriile umbre și cu cât îndrăznește să gândească, să simtă mai mult, trăia cu adevărat. Avea nevoie de acele emoții și acei copii pasionați de știință au fost momentan singura lumină din viața lui, de aceea nu îi putea pierde. Le era dator! Loialitatea sau legăturile de sânge?

Mesajul Subliminal a luat o decizie. S-a întors pe Tratas și a declarat în fața tuturor cu o expresie rece, impasibilă, specifică oricărui agent experimentat: “Ființele ce locuiesc pe Terra și își spun oameni nu pot fi manipulate !”

*Elevii Tofan Andra și Țarcă Alfred au derulat studiul
"Subliminal overlimits" sub îndrumarea prof. Anca Greculeac*

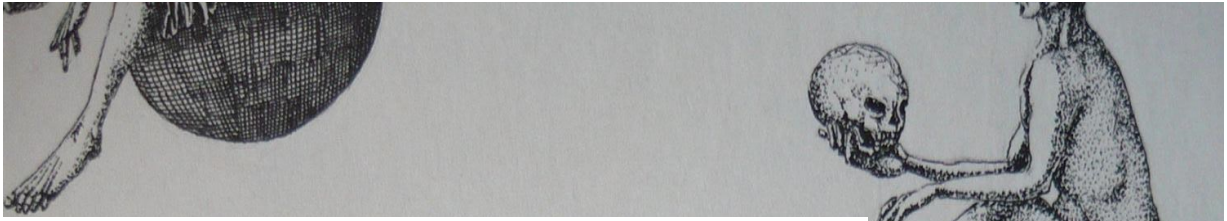

ADMIRAȚIE

O clipă, doar o clipă de admirație a unei purpuri petale de roză ...
... O epurare a negrelor gânduri într-un pustiu luminat doar de flashurile
Crononavelor....
... O clipă de amăgire a nefăpturii umane într-un decor invadat de-o singură
Roză .....

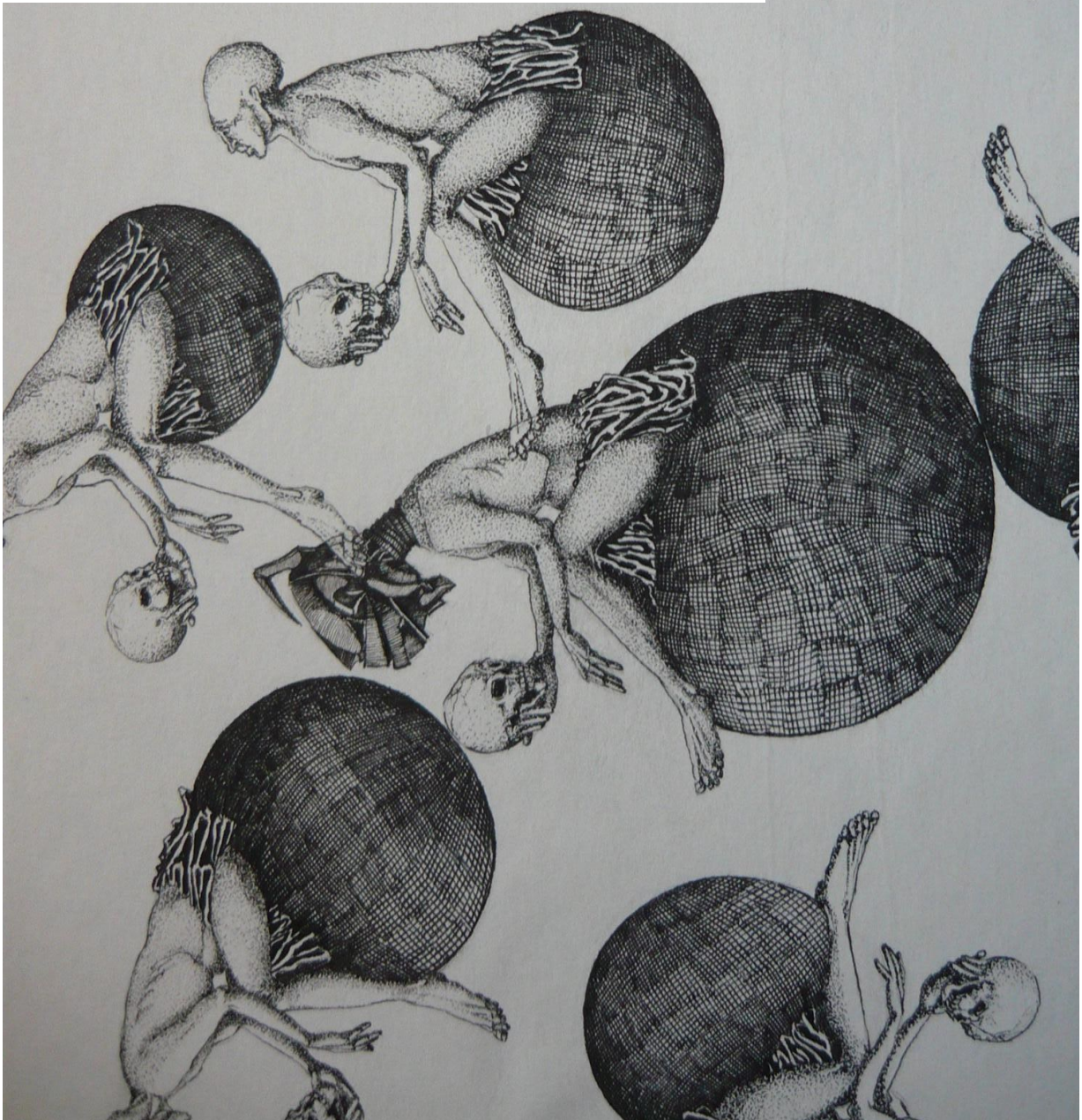

A FI SAU A NU FI

Nu este aceasta întrebarea?! ... A nu fi ... sau A fi?! ...
Insalubră chestiune, dominată de deznădejde, minciună și teroare!
S-a interzis răspunsul pentru eternitate !!! ... Putreziciunea nu este
În Danemarca ci în ultimul stadiu al eu-rilor, tu-urilor și mulțimilor:
Homo Homini Lupus (est) ... Atentie ! Se interzice Happy End-ul !

Grafică și text Doru George Pascal

ÎNDEMN: METAMORFOZEAZĂ-TE PRIN LECTURĂ!

Nicole Vasilcovschi

Citind ne dezvoltăm abilitatea de a-i înțelege pe alții, a proteja natura și a transmite mesaje fără cuvinte.

Sciam cândva, înainte de 2007 câteva versuri numite *Frumusețe de clipă* și publicate online. Versurile vorbesc despre puritatea naturii și capacitatea noastră de a o înțelege:

Cineva spunea că frumusețea trebuie să moară, iar florile plătesc cu frumusețea lor fiecare secundă. Sunt atât de frumoase când cresc, dar și foarte triste când sunt rupte și mai trăiesc doar câteva clipe. Învață să ascuți florile, să le admiri frumusețea, dar mai ales învață să le protejezi, să le hrănești cu dragoste și bucurie.

De fiecare dată când cineva vorbește despre flori, poate citi aceste versuri și-și poate schimba atitudinea asupra lor. Mi-am dat seama prin aceste versuri cât de mare responsabilitate avem ca scriitori față de cititorii noștri.

În China am avut ocazia, în urmă cu un an, să citesc din versurile compuse de mine aici. Cele câteva minute de lectură s-au transformat în dezbateri de ore întregi, arătând cât de multe pot transmite cuvintele și cât de sensibili suntem la lectură.

Vă îndemn să citiți, să scrieți și să visați, să metamorfozăm lumea prin ceea ce imaginația ne oferă, să dăm aripi de înger oamenilor cu suflet de dinozaur.

Rând pe rând, am să vă invit să recitim împreună câteva rânduri fiction și science fiction.

Așadar e momentul să începem să ne simțim mai bine, haideți să deschidem câteva cărți și să citim! Vă veți întreba de ce să citim când putem sta pe facebook ca ceilalți? Răspunsul vine în rândurile următoare.

Prima carte pe care aș lua-o în mână acum este "Maestrul și Margarita" (în rusă *Мастер и Маргарита*), o carte scrisă în perioada 1928 și 1940, în care Bulgakov prezintă lumea rusă și transformările la care este supusă, spălarea de creiere, dialogul colorat dintre personaje și ateismul din perioada sovietică, criticat

vehement de către diavolul care vine în vizită și care satirizează necredința unora dintre personaje. Maestrul descrie moartea lui Iisus și frământările la care este supus Pilat din Pontius. Romanul considerat de către unii critici ca fiind una dintre cele mai frumoase cărți ale secolului XX. Vă recomand să citiți această carte la lumina lumânărilor și a șemineelor în nopți cu multe stele, metaforele folosite și stilul satiric transformă acest roman într-un adevărat film care rulează fără imagini proiectate de televizoare, ci prin ceea ce putem vedea prin imaginația noastră, care se îmbogățește cu fiecare rând citit din această carte. După ce ați terminat de citit puteți dormi liniștiți pentru că veți visa frumos.

Dimineața, după ce v-ați trezit și v-ați făcut siesta de dimineața, puteți citi romanul "The Martian Chronicles", scris în 1950 de Ray Bradbury. Romanul invită la descoperirea planetei Marte, unde multe dintre expedițiile pământene eșuează la început, datorită conflictelor dintre pământeni și marțieni, dar se finalizează cu o vizită fascinantă a unei familii de pe pământ, o vizită pe care o puteți înțelege citind cartea.

În pauza de prânz, puteți citi Asimov cu "The Naked Sun", o carte care vă invită la investigarea primei crime de pe planeta Solaris. Un pământean și un robot de pe planeta Aurora vor conduce investigația, iar rezultatele sunt evidențiate de Asimov în unica-i manieră în care ne invită să gândim, să testăm informații și să așteptăm să vedem ce se mai întâmplă.

Dacă tot ați terminat ziua de muncă și vă aflați în autobuz sau în metrou, vă invit să citiți Philip K Dick cu "The Man in the High Castle" pentru a afla cum ar fi arătat lumea și interesele geostrategice dacă Naziștii și Japonezii ar fi câștigat al Doilea Război Mondial. Cartea prezintă curajul unei tinere care renunță la dragostea față de un chipeș agent pentru a salva viața unui autor care prezintă realitatea noastră.

Acum că ați ajuns acasă și v-a plăcut filmul "The Blade Runner", citiți și altă îndrăgită carte, poate cea mai îndrăgită, scrisă de Philip K. Dick, care se numește "Do Androids Dream of Electric Sheep?" În roman veți observa că modul în care îi vede autorul pe replicanți este ca niște mașini fără sentimente, omorârea păianjenului și indiferența lor la suferința celor din jur prezintă atitudinea lor față de durere și cei din jur.

Și fiindcă ați luat deja cina compusă din multe legume și fructe cumpărate din piață de la dragii noștri țărani și doriți să citiți o carte preferată de multe tinere, o carte simplă și care se vinde bine, o carte accesibilă tuturor, scrisă de Elisabeth Gilbert și numită "The Signature of All Things". Personajul principal al cărții este Alma Whittaker, o cunosătoare a botanicii care paralel cu Darwin prezintă evoluția

speciilor, își dedică toată viața cercetării și ca o cometă aleargă dintr-un colț al lumii în celălalt pentru a afla experiențele soțului ei și a-și cunoaște rudele din partea părinților care părăsiseră Europa cu mulți ani în urmă.

Acum că se face târziu și vreți să vă pregătiți din nou de culcare, aveți o oră să citiți câteva capitole dintr-o carte publicată în 1813 de Jane Austen. "Pride and Prejudice" este un roman al manierelor, scris în engleza secolului al XIX-lea și în stilul încărcat al epocii victoriene. Elisabeth Bennet și domnul Darcy ajung să se cunoască și să înțeleagă că este ceva mai important decât prejudecățile societății și mândria familiei. Citiți această carte și veți afla drumul parcurs de cele două personaje pentru a înțelege scopul vieții.

O altă zi și puteți începe o nouă carte de science fiction. Vi-l recomand pe Arthur C. Clarke cu "The Deep Range", o carte scrisă în 1957 care prezintă omenirea în viitor, cu hrana axată pe carne de pește, dar mai ales pe carne de balenă. Walter Franklin este personajul principal, inginer spațial, care primește misiunea de a lucra în mediul subacvatic, prin intermediul submarinelor, pentru a controla numărul de balene. Cartea prezintă aventurile din mediul subacvatic, noile specii care se dezvoltă sub apă, ce se întâmplă când oamenii dețin tehnologia cultivării și administrării mediului subacvatic. În ultima parte a cărții, Clarke prezintă propagarea ideilor budiste cu diferite dezbateri referitoare la hrana omenirii și la dreptul tuturor viețuitoarelor la viață.

E deja două după-amiază și vreți să vă relaxați după masa de prânz, înainte de asta, e momentul să-l citiți pe George Alec Effinger cu "Those Gentle Voices", să ascultați semnalele trimise din spațiu, să aflați mai multe despre steaua Wolf 359 și Jennings' World, o lume despre care pământeni cunosc atât de puțin.

Ați terminat serviciul și vreți să deschideți o carte, e momentul să-l citiți pe John Brunner cu "Born Under Mars". Așa îl veți cunoaște pe Ray Mallin, care s-a născut într-o zi pe Pământ și care îi cunoaște pe oamenii care au părăsit Pământul pentru a se stabili în Centaurus și Ursa Major. Brunner îi întâlnește pe agenții celor două lumi însă reușește să se concentreze, să-și controleze gândurile și să afle cum funcționează aceste lumi diferite.

Acum că ați ajuns din nou acasă, e seara și prietenii au plecat la casele lor, copiii s-au dus la culcare, așa că puteți citi "The Pillars of the Earth" un roman scris de Ken Follet în 1989, roman în care se prezintă construirea unei catedrale într-un oraș ficțional, Kingsbridge, din Anglia secolului al XII-lea. Romanul prezintă viața unui constructor, care se numește Tom și care începe construirea uneia dintre cele mai frumoase catedrale din lume, catedrală finalizată de Jack, un tânăr care călătorește în Franța și Spania pentru a învăța noi tehnici de construcție. Aliena

este tânăra care luptă cu destinul și trece peste greutățile vieții, fiind ajutată de călugărul Phillip, care a avut o viață la fel de grea. Romanul este foarte încărcat cu lupte și evenimente specifice acelei perioade, este un roman scris într-un limbaj simplu și accesibil.

Fiindcă ați dormit bine și sunteți foarte relaxat(ă) acum într-o nouă dimineață, puteți să citiți un alt roman scris de Ray Bradbury, "The Illustrated Man", fiecare tatuaj al omului ilustrat descrie o poveste science fiction, de la un test al încrederii în capacitatea de înțelegere a copiilor la o călătorie interplanetară, descoperirea planetei Marte sau descoperirea orașelor care gândesc.

Și pentru că la pauza de prânz aveți mai mult timp, vă invit să citiți "Le philosophe qui n'était pas sage" o carte scrisă de Laurent Gounelle, în care se prezintă importanța apropierei de natură. Personajele călătoresc din mediul aglomerat al metropolelor în mijlocul unui trib. Unele dintre aceste personaje nu reușesc să observe importanța înțelegerii celorlalți care sunt mai simpli și care trăiesc în natura, ci încearcă să le schimbe viața fără a le respecta valorile. Citind veți afla ce se întâmplă cu fiecare caracter prezentat aici, dar ceea ce învățăm din această carte este că recunoașterea greșelilor ne dă puterea să devenim mai buni și să descoperim ce putem oferi în jur.

Ați citit în engleză și în franceză, vă propun acum într-o nouă seară să citiți un roman chinez, tradus în engleză, se numește "The Three Body Problem" scris de Cixin Liu în 2014, romanul prezintă evenimentele din perioada tristă a Revoluției Culturale când Gărzile Roșii au ucis mulți intelectuali chinezi ai vremii, dar apare speranța prin cercetarea din domeniul fizicii teoretice și aplicarea unora dintre teorii, unul dintre personaje spunând că teoria stă la baza practicii. Citind romanul veți vedea cum evenimentele sunt influențate de ceva total neașteptat.

Acum că ați citit și vreți să recitiți, vă invit să-l recitiți pe Fyodor Dostoyevsky cu "Frații Karamazov" (în rusă Братья Карамазовы) și să analizăm împreună evoluția familiei Karamazov, interesele și influențele acelei vremi.

Pentru că invitația mea este la metamorfoză prin lectură, nu pot încheia decât cu scurtele povestiri ale lui Franz Kafka, așa că nu scăpați fără să citiți în limba germană "Die Verwandlung" ("Metamorfoza"), care arată transformarea lui Gregor într-o insectă incapabilă să mai muncească. Suferințele la care este supus personajul sunt similare cu suferințele noastre zilnice, cu frustrările la care suntem supuși. Pentru persoana lui Kafka scăparea o reprezintă moartea, însă pentru noi salvarea o reprezintă *lectura*.

Vă îndemn să continuați să citiți din titlurile pe care vi le-am propus, să vă metamorfozați prin lectură, să transformați și lumea din jurul vostru așa cum face Cygnusul Sucevean!

FISURA

Prof. Aurel Cărășel

O descoperise într-o seară, târziu, aproape de încheierea programului la televiziune. Stătea răsturnat în fotoliu, când simțise pentru prima dată mirosul straniu, pătrunzător. Se ridicase și cotrobăise peste tot, încercând să-i dea de urmă. La început, crezuse că Jet răsturnase vreun flacon în baie, însă își amintise aproape imediat că îl împrumutase pentru o petrecere unor prieteni. Căutase apoi în bolul de plastic cu resturi menajere, în spatele carcabei de sticlă a chiuvetei, aruncase o privire între bufet și zid, strâmbându-și gâtul, inspectase rapid rafturile camării, în căutarea vreunui recipient fisurat sau spart. Nimic, însă. Și, totuși, mirosul persista cu încăpățănare, scoțându-l din sărite.

Luase încăperile la rând, chiar și biroul, aflat în celălalt capăt al clădirii și unde, oricât se străduise, nu simțise nici măcar o undă din mirosul acela amărui, de fructe tropicale decojite și intrate în descompunere.

Trebui să se dea bătut și, revenit în sufragerie, se răsturnase neliniștit în fotoliu. Programul tocmai se încheia, iar crainicul prezenta sinteza emisiunilor pe canalele private de publicitate. Se ridicase din nou, îl oprise și rămăsese cu gura căscată, văzând-o: se găsea cam la două palme deasupra ecranului concav, o dungă albicioasă, subțire ca un fir de ață, cu o mulțime de ramificații în toate direcțiile.

Cu toată ora târzie, Larsan își trase un scaun lângă perete, se ridică pe el și o examinează cu atenție. Văzută de la doar câțiva centimetri, fisura nu părea să aibă ceva neobișnuit, cu excepția unei ușoare irizații fluorescente și a mirosului, a cărui sursă o căutase cu disperare prin toată casa. Se înfurie și izbi cu pumnul în zid. Exact ceea ce îi trebuia acum - o fisură și, probabil, o întreagă familie de ciuperci microscopice, crescute peste noapte în vizuina neașteptată. Aceasta după ce își investise aproape toate economiile din ultimele două decenii în renovarea hadurghiei părintești și după ce Trustul îl asigurase că lucrările sale sunt garantate pe viață.

Se culcă, rumegându-și nemulțumirea și toată noaptea avu parte de niște coșmaruri îngrozitoare: se făcea că din zid fisura trece în podea și că aceasta se

prăbușește, cu el cu tot, într-un abis fără fund, înconjurat din toate părțile de mirosul înțepător de fructe intrate în descompunere. Visa cum televizorul se crapă în diagonală și chipul tăiat în două al crainicului coboară spre podea, de unde îl admoneastează pentru întârzierile de la slujbă din ultima săptămână. Îl visă pe Jet repezindu-se furios la fisura apărută în peretele camării și dispărând dincolo de ea, iar el, cu urechea lipită de zid, îi ascultă lătrăturile din ce în ce mai îndepărtate.

Dimineața, sunetul strident al deșteptătorului veni ca o eliberare. Se trezi transpirat, cu dureri în tot trupul, de parcă ar fi fost bătut. Îl strigă pe Jet să îi aducă halatul, apoi, amintindu-și că nu era acasă, și-l luă singur din hol, lipăi cu papucii pe mocheta din bucătărie, porni automatul, îl reglă pentru cafea, aranjă cu un gest holograma reprezentând o imagine submarină, cadoul de anul trecut al surorii sale, după care se îndreptă către baie, cu pleoapele încă grele de somn. Rămase sub duș un sfert de oră, se frecționă puternic cu prosopul și, când își luă halatul pe umeri, îi veni IDEEA.

Se întrebă uimit cum de nu-i trecuse prin minte până atunci. Dat fiind costul mare al operațiunii, *Trustul îi garantase lucrările pe viață*. Deci toate reparațiile ulterioare trebuia să le asigure gratuit. Gratuit!

Porni fluierînd fericit spre bucătărie, bău din picioare cafeaua fierbinte, privind încântat la holograma ce dădea impresia unui veritabil acvariu, trecu apoi în salon și, în timp ce se echipa, cu un ochi la ceas și cu celălalt după perechea de butoni, mereu rătăciți, obținu legătura telefonică la "SUMM" și își expuse nemulțumirea secretarului de la capătul celălalt al firului.

Acesta îi ascultă atent plângerea, încheie un proces-verbal standard și îi confirmă gândul său cel fericit: Trustul avea să îi asigure, gratuit, reparațiile ulterioare lucrării principale, ori de câte ori va fi nevoie. Atâta, numai, să fie amabil domnul Larsen și să le comunice cifrul magnetic al încuietorii de la ușa principală, pentru ca lucrătorii să poată realiza reparația pe timpul zilei, fără să îl deranjeze. Își ceru scuze, în numele firmei, pentru cele întâmplare și îl asigură că incidentul regretabil, care arunca o lumină defavorabilă asupra activității Trustului, nu avea să se mai repete.

Larsen îi lăasă cifrul, puse în funcțiune climatizatorul și ieși exact la timp pentru a prinde trenul aerian de 7:20, a cărui stație se găsea la 20 de metri de locuință.

La serviciu, uită aproape cu desăvârșire de întâmplarea nocturnă, reamintindu-și de ea doar în treacăt, atunci când colegii, cărora li-l împrumutase pe Jet, îi cerură voie să-l mai țină încă o seară, deoarece banchetul avea și un post-scriptum, iar el fusese, pur și simplu, delicios.

După-masă, nu se întoarse direct acasă, ci trecu mai întâi pe la Biblioteca Centrală, unde lichidă două conturi de seturi informaționale, împrumutate cam de

multă vreme, și pentru care primise deja două avertismente, apoi îi făcu o vizită de curtoazie unchiului său Dundee, așa cum se cuvine să facă orice nepot care visează la o moștenire grasă, vizată în același timp de atâtea alte rude colaterale și lingușitoare.

Când ajunse, în sfârșit, acasă, era aproape întuneric. Luă o cină frugală, răsfoi câteva reviste de sport, după care, socotind că așteptase suficient, se hotărî să meargă să vadă ce ispravă făcuseră cei de la Trust. Intră în sufragerie, luă un taburet, urcă pe el și, sprijinindu-se de rama îngustă a televizorului, examină peretele cu atenție. Nici urmă de fisură. Tencuiala semisintetică se întindea netedă, uniformă, peste tot, ca și cum nu ar fi arătat niciodată altfel. De altminteri, Larsan nu descoperi nici o altă urmă a trecerii lucrătorilor prin cameră. Lucraseră curat, ca orice firmă care se respectă.

În cinstea minusculului eveniment, Larsan își permise luxul de a închina un pahar de șampanie frapată. Totul era așa cum trebuia, cum își închipuise de-a lungul multilor ani, în care strânsese cureaua până la ultima gaură pentru a face economii. Acum, pentru ca fericirea să fie completă, mai rămânea ca și unchiul să ajungă la concluzia că trăise suficient și că moștenirea... Moștenirea ar fi sosit exact la timp.

Băgă sticla la loc în frigider, se instalează în fotoliu și privi până aproape de miezul nopții la canalul distractiv al postului central de televiziune. Nu-l interesau cele particulare, publicitatea fiind prea scumpă pentru bugetul său de funcționar. Așa că se culcă după orarul său obișnuit și visă, mulțumit, cum câștigă la loterie o limuzină cu câine, cum se ceartă disperat cu organizatorii loteriei pentru că nu are ce face cu animalul, el îl are pe Jet, iar doi câini sunt deja prea mulți pentru un burlac și, apoi, mănâncă enorm... Continuă să viseze cum refuză premiul și primește o amendă uriașă...

Dimineața, țârâitul strident al deșteptătorului îl trezi cu dureri de cap. Se dezmetici abia sub duș și pricepu că durerea se datora mirosului - același damf blestemat și Larsan alergă în sufragerie, cu apa șiroind pe el, și se opri în fața peretelui în care era încastrat televizorul. La două palme deasupra aparatului, fisura își întindea, albicioasă, ramificațiile subțiri în toate direcțiile. Era parcă mai mare decât cea anterioară și răspândea, în mod limpede, un miros pătrunzător și greu. Secretarul de la SUMM îl ascultă în tăcere și promise că totul se va aranja în cursul dimineții în curs.

Plecă iritat la serviciu, lăsându-și cafeaua nebăută în ceașcă. Cu gândul la întrebarea idioată, care îi stricase buna-dispoziție pentru mult timp, coborî cu o stație mai departe, fu nevoit să apeleze la serviciul unui aeroplan pentru a nu întârzia și a nu plăti amenda la intrare din cauza ținutei necorespunzătoare, în cazul

deplasărilor diurne: își uitase pălăria în trenul aerian. Lucră nervos întreaga zi, greși de câteva ori un formular și se certă cu șeful serviciului de livrări, uită conectat la rețea robotul-anexă al ghișeului și îi făcu scrum cartoteca memoriei diamagnetice. Singurul punct pozitiv fu reparația lui Jet, care îl linse fericit pe față și se apucă să facă tumbe pentru a-l înveseli.

Când plecă, în sfârșit, spre casă, își permise să ia un aeroplan, cu toate că știa că intra seros în banii pentru cumpărături ai săptămânii următoare, îl lăsă pe Jet să se descurce cum o ști pe hol și năvăli în sufragerie, gata-gata să trântescă la podea o statuie din ceramică arsă. Fisura era acolo. Nici nu mai avea nevoie de scaun, ca s-o vadă mai bine. Se lăfăia, mare și groasă, ca un vierme uriaș, pe întreaga porțiune a zidului de deasupra televizorului. Se prăbuși, epuizat, în fotoliu, fără să-și mai poată lua privirile de pe ea. Jet scheuna dincolo de ușă, scurmând cu ghearele pe mochetă. Rămase așa aproape o jumătate de oră, până când instalația automată de climatizare ridică de tot jaluzelele, lăsând să pătrundă în cameră ultimele raze ale soarelui și, prin dispersie, boarea răcoroasă a începutului de seară.

Într-un târziu, înțelese că ochii îi lăcrimau din cauza mirosului pătrunzător de fructe intrate în descompunere. Descoperi, cu surprindere, că aproape se obișnuise cu el și că nu îl mai deranja atât de mult. Când sună telefonul, tocmai se hotărâse să comande la o firmă de produse din mase plastice o mască pentru perete. Nu era prea elegant, însă ascundea chestia aceea oribilă. La celălalt capăt al firului, se afla unul dintre directorii tehnici ai firmei SUMM, care își ceru scuze pentru deranj și îi comunică hotărârea luată de către specialiștii firmei, cu privire la deficiența prezentată de peretele său - înlocuirea lui. Directorul preciză că specialiștii trimiși la fața locului ajunseseră la concluzia că de vină ar fi fost sistemul constructiv, el lăsând să se producă fisuri în punctele de minimă rezistență. Așa încât îi recomandă să-și ia un concediu fără plată de la firmă, Trustul angajându-se să intervină prin lucrătorii săi juridici, dacă s-ar fi ridicat vreo problemă deosebită din partea direcției, concediu pe care să îl petreacă pe banii firmei SUMM într-una din localitățile de agrement ale Zonei. În acest timp, ei vor înlocui cu totul peretele vinovat și afacerea se va încheia cu bine pentru toată lumea.

Nici nu mai găsi timpul necesar ca să-i dea drumul lui Jet în sufragerie. Îl sună pe director, care se mai găsea încă în birou, și obținu aprobarea pentru trei zile de concediu fără plată, comandă un bilet la cursa aeriană de 20:45 în direcția Noile Hebride, se înregistrează printr-un apel interurban la motelul "Villeneuve" din Salay și, abia reuși să-l încredințeze pe sârmanul Jet doamnei Malcoff, bătrânica de vis-a-vis, că aeroplanul solicitat și sosise în fața porții.

În timp ce se instala confortabil în scaunul-scoică, își spuse că, la urma-urmei, banii tot începuseră să se scurgă, așa încât trei zile de distracție meritau cheltuiala, constituind, poate, singurul său concediu neprevăzut din întreaga viață de angajat.

Reveni nu peste trei, ci peste cinci zile. Atât de plăcut și de interesant i se păruse totul și, mai ales, atât de gratuit, încât își permisesese să lipsească două zile pe socoteala sa, gata să accepte fără crâcnire muștrările direcției și sancțiunea de rigoare.

În casă, aerul mirosea a stătut și Larsan înțelese că cei de la Trust opriseră automatul de climatizare pentru a scoate instalația din zidul cu pricina și apoi uitaseră să-l repornească. Își atârână haina în cuier și așează geamantanele în spatele ușii cu vitralii a biroului. Intră încălțat în sufragerie, împrăștiind stropi de noroi pe covorul gros, și merse de-a dreptul la peretele cu televizorul. Nimic nu părea schimbat, la prima vedere, însă uitându-se cu atenție la parchetul gris-perle realizează că un anumit element nu se potrivea cu ceea ce știa el. Într-adevăr, privind zidul din mai multe unghiuri, descoperi că era puțin mai gros decât precedentul și că acoperise o jumătate de lamelă de parchet, stricând simetria desenului. Îl ciocăni cu degetul, îl izbi cu pumnul și păru mulțumit de felul în care suna. Nuanța verzui-pal a culorii nu îl deosebea cu nimic de celelalte ziduri. Iar televizorul fusese încastrat exact în același loc ca și precedentul.

În ceea ce privea fisura... ei bine, fisura dispăruse cu desăvârșire. Larsan oftă mulțumit, porni televizorul și se trânti în fotoliu, așa cum se găsea. Se amuză aproape o oră de încurcăturile unui vânzător tolomac, dintr-o comedie în serial, al cărui fir îl pierduse, apoi, lăsând aparatul în funcțiune, merse în baie și făcu un duș fierbinte, fericit că totul s-a terminat "cu bine", așa cum îl asigurase directorul Trustului.

Își pregăti o cină frugală, amestecând conținutul câtorva pachete cu desene multicolore, luă halatul pe umeri și, lăsând cratița în grija robotului de bucătărie, traversă grădinița și strada, după care sună la ușa domanei Malcoff. Își recuperează caniche-ul, mulțumi de mai multe ori pentru serviciu și sărută galant mâna uscată, cu unghiile vopsite în bleu. Reveni la timp în bucătărie pentru a salva de la dezastru conținutul cratiței, mănca în fugă, îi răsturnă și lui Jet o porție zdravănă în castronul său, după care se trânti din nou, satisfăcut, în fotoliu. Se transmitea un mesaj despre o expediție submarină în zona Polului Nord și Larsan avu surpriza să audă pomenindu-se printre cei citați pe lungă listă a expediționarilor și numele cumnatului său.

Se culcă la ora obișnuită, cu Jet întins pe blana sintetică de lângă pat. Adormi repede și visă ceva încâlcit, ca un zbor frânt pe deasupra mării, și se trezi cu ideea fixă că fisura a reapărut pe vechiul loc de pe peretele sufrageriei. Privi la ceas: era

cu puțin trecut de miezul nopții. Își zise că e absurd, că a visat, că așa ceva nu se poate. Se sculă, totuși, îl mângâie pe Jet care mârâia în somn și se îndreptă, clătînându-se, spre sufragerie. Aprinse lumina și rămase buimac, cu ochii fixați pe fisura uriașă, de aproape doi metri lungime și de două palme lățime, din care se scurgea un fel de ceață albicioasă, mirosind puternic a fructe tropicale decojite.

Larsan își simți gura plină de salivă și scuipe pe covor, fără să își dea seama ce face. Se apropie hipnotizat de perete și se ridică pe un taburet, până în dreptul crăpăturii. Ceața continua să coboare în valuri, cuprinzând într-o îmbrățișare molcomă picioarele mesei și pe cele ale scaunelor, fotoliile...

Se prinse cu degetele de marginea rece a betonului și privi prin lumina lăptoasă, umedă, frunzele mari și albaștrii ale arbustului crescut chiar lângă buza stâncii, dincolo de care se întindea fâșia nesfârșită a mării. Valurile se prelingeau într-o spumă sângerie pe nisipul alb, pătat ici-colo de aripile solzoase, acoperite de pielița arămie a aripilor ale unor ființe cvasiumane, care se prăjeau liniștite în căldura cuminte a celor doi sori albaștri. Și Larsan văzu, mușcându-și dosul palmelor până la sânge, alte trupuri zbenguindu-se nepăsătoare prin apa purpurie, aruncând cu vârfurile ascuțite ale aripilor jerbe de stropi scânteietori în toate direcțiile, ori luându-și zborul masiv, greoi, direct din pânza lichidă, către albul bolții îndepărtate. Stânci enorme erau presărate de-a lungul plajei și, de pe ele, în adevărate demonstrații de agilitate și măiestrie, își luau avânt în plutiri limpezi ființe încă și mai ciudate, cu picioarele și mâinile prinse într-o unică membrană fremătătoare, cu capul ieșind de-a dreptul din coșul pieptului.

Aerul lăptos alerga mângâietor de-a lungul apei, ascunzând din când în când spuma depusă alene pe nisip.

Larsan coborî într-un târziu de pe scaun, orbecăi prin cămara cu scule din spatele verandei și reveni cu un ciocan mare și o daltă. Valurile albe cuprinseseră statuia de ceramică, dizolvând-o în îmbrățișarea lor molatică.

A doua zi, către prânz, chemată de schelălăitul jalnic al lui Jet, doamna Malcoff anunță Trustul, al cărui număr îl găsi pe masa de prânz din bucătărie, că se petrecuse, probabil, o nenorocire cumplită: un zid întreg al locuinței proaspăt renovate de ei se prăbușise în interior și că, aproape sigur, trupul bietului domn Larsan se găsește sub dărâmături, deoarece câinele defunctului urlă a moarte lângă ele și nu vrea să se urnească de acolo cu nici un preț.

ADN-UL CA PIESĂ DE SCHIMB. CE ESTE BIOLOGIA SINTETICĂ?

Prof. Olivia Macovei

Odată cu dezvoltarea spectaculoasă a științei, tehnicii și ingineriei, societatea umană asistă la apariția a noi ramuri sau domenii ale științei. A apărut astfel o nouă ramură a biologiei ce oferă posibilitatea de a proiecta pe calculator și apoi de a crea noi forme artificiale de viață. Este considerată o ramură interdisciplinară ce combină biotehnologiile, biologia moleculară, biofizica, evoluționismul, știința calculatoarelor și ingineria. Este un domeniu ce combină latura investigativă a biologiei cu natura constructivă a ingineriei și informaticii.

Biologia sintetică este considerată ingineria componentelor și sistemelor biologice care nu există încă în lumea vie, în natură. Biologia sintetică are potențialul de a revoluționa aproape orice domeniu al vieții umane: industria energetică, chimică, agricultura, sectorul medical, cercetarea științifică și ar putea realiza chiar redesignul unor sisteme biologice, în scopul exploatării lor.

Începutul cercetărilor în domeniu a fost în 1995, când Craig Venter și echipa sa au decodificat genomul *Mycoplasma genitalium*, bacteria cu cel mai mic număr de gene dintre toate organismele capabile de creștere independentă în laborator. Apoi, timp de 15 ani, ei au urmărit să creeze o bacterie sintetică, folosind peretele bacterian și un genom sintetizat chimic în laborator, după un model realizat pe computer. Noile bacterii obținute s-au dovedit capabile de autoînmulțire continuă. Codul genetic al acestora nu prezintă ADN natural.

Pe 15 mai 2010, Venter a anunțat crearea primului microb sintetic, în laborator. Acest microb este o bacterie numită *Synthetic Mycoplasma mycoides JCVI – syn1.0*. Craig Venter a afirmat că toate celulele de pe planeta noastră sunt conduse de AND. El crede că folosind genomuri sintetice putem schimba software-ul celulei și putem obține noi forme de viață, noi specii ce nu au existat până acum. Astfel am putea crea viață din lume digitală și am putea obține în laborator noi specii cu genomuri diferite de cele actuale.

Biologia sintetică are numeroase beneficii și aplicații practice dar implică și numeroase riscuri, unele dintre ele nefiind luate în calcul de oamenii de știință. Craig Venter consideră că biologia sintetică va duce la soluționarea numeroaselor

probleme cu care se confruntă omenirea. Printre acestea se află încălzirea globală și chiar în viitor se va găsi soluția pentru obținerea unei cantități suficiente de hrană, pentru o populație umană aflată în continuă creștere.

Printre posibilele utilizări ale acestui domeniu al biologiei se află crearea în laborator a unor microorganisme cu metabolism modificat care vor fi capabile să producă antibiotice, să elimine substanțele poluante din apa potabilă, să genereze hidrogen, care se presupune că va avea un rol foarte important în economia post-petrol, să detecteze genele defecte din genomul uman. De asemenea, acești microbi sintetici ar putea fi proiectați încât să se hrănească cu dioxid de carbon. Astfel s-ar reduce gazele toxice din atmosferă și ar fi soluționată problema poluării aerului.

Pentru toate aceste forme sintetice de viață, Venter vrea să realizeze un genom minimal, un fel de model al vieții căruia să-i atribuie diferite funcții.

Cercetătorii din acest domeniu au obținut o drojdie sintetică care produce artemisinină, un medicament folosit împotriva malariei. Acest medicament se obține dintr-o plantă, *Artemisia annua*. Medicamentul obținut pe cale biologiei sintetice este mai ieftin și ar fi mai accesibil bolnavilor din țările sărace.

Cercetătorii elvețieni au proiectat un circuit genetic cu ajutorul căruia va fi posibilă detectarea celulelor canceroase aflate în diferite stadii de evoluție. Această procedură ar fi neinvazivă și nu ar avea efectele secundare întâlnite în prezent în cazul terapiilor clasice ale cancerului. Un rol important l-ar avea biologia sintetică în cazul unei pandemii și în situația în care ar apărea microbi cu material genetic modificat, împotriva cărora nu ar exista un vaccin.

Craig Venter a precizat că va fi posibil prin tehnicile biologiei sintetice să obținem un vaccin în doar câteva ore folosind AND sintetic. El a specificat că astăzi realitatea poate deveni mai spectaculoasă decât scenariul unui film SF. Într-un discurs al său, acesta s-a referit la filmul *Contagion*, care prezintă efectele unei pandemii care ar putea distruge toată populația umană. Venter consideră că va fi posibil în viitor să putem obține, în cazul unui astfel de scenariu, un vaccin folosind un computer, o imprimantă și o rețetă primită prin E-mail chiar la noi acasă. El precizează că descoperirile revoluționare din domeniul biologiei sintetice vor reprezenta cheia pentru popularea altor planete, o soluție necesară ca urmare a creșterii accelerate a populației umane. În viitor vom putea trimite noi vaccinuri, medicamente, forme de viață și surse de hrană sub formă de informație digitală, printr-un e-mail. Astfel pe noua planetă populată va fi posibilă convertirea informației digitale într-o formă de viață, care se va adapta la condițiile planetei respective, de exemplu într-o colonie pe Marte.

În Marea Britanie, Academia Regală de Inginerie, a specificat într-un raport că biologia sintetică va avea un rol deosebit în creșterea bogăției națiunii și acest domeniu va da startul unei noi revoluții industriale. Acest domeniu fascinant a făcut posibil să se obțină prima formă de viață artificială, primul organism al cărui părinte este un computer.

Asistăm astăzi, la o nouă revoluție tehnico-științifică, dar și la o nouă evoluție, care se derulează rapid, sub ochii noștri. Ce ne va rezerva viitorul, ce transformări va suferi specia umană, ce noi forme de viață vor fi create în laboratoarele biologiei sintetice? Acestea sunt întrebări la care vom afla răspunsurile asistând la rapida evoluție a științei, ingineriei și tehnologiei din prezent.

ELEMENTE DE SEMIOTICĂ ÎN AHITECTURA SACRĂ MEDIEVALĂ BUCOVINEANĂ

L. Dan Milici

Introducere în Teoria Constructală

Viața este un lucru uimitor. Natura a făcut în așa fel încât orice viețuitoare să fie perfect adaptată mediului. Cum e posibil acest lucru? Încă nu știm dar științele încearcă să afle. Adrian Bejan, specialist în termodinamică, explică apariția și evoluția universală a formelor de organizare și le reunește într-o teorie numită Legea Constructală (*Constructal Law*). Aceasta încearcă să explice modul de organizare și transferul de fluxuri naturale însuflețite și neînsuflețite. Prin această legitate, renumitul profesor al Duke University explică evoluția a tot ce se mișcă în natură (evoluția viețuitoarelor, a formelor de relief, a apelor, etc.) dar și economia, evoluția sporturilor, a industriei, a așezămintelor omenești și a căilor de comunicație, toate aparținând astfel domeniului fizicii.

Contrar ideilor laureatului Nobel Ilya Prigogine care afirmă că structurile arborescente care abundă în natură sunt aleatorii, deci nu există nimic care să sublinieze designul lor similar (există doar o coincidență cosmică), Adrian Bejan enunță principiul științific care guvernează designul diverselor fenomene. Clasificat între cei 100 cei mai citați autori ai tuturor timpurilor și domeniilor, Bejan formulează o legitate de design unificatoare ce acoperă întregul mozaic al naturii și încearcă să demonstreze că tot ce se mișcă, oriunde în Univers, respectă legi simple ale fizicii.

„Pentru ca un sistem de curgere de dimensiuni finite să persiste în timp (să trăiască), configurația sa trebuie să evolueze în timp astfel încât ea să ofere acces mai ușor curenților care curg prin el” (Adrian Bejan) [1]

Pornind de la ideea că totul (viu sau neviu) în natură se mișcă (cu viteze mai mari sau mai mici), ele pot fi numite sisteme de curgere, și ele generează formă și structură în timp pentru a facilita această mișcare într-un mediu ce încearcă să-i reziste. Prin urmare orice design este rezultatul „creșterii accesului curgerii în timp”. Deoarece ființele umane fac parte din natură și sunt guvernate de legile acesteia, curgerile punct la suprafață sau suprafață la punct pe care „construim” vor prezenta

deasemenea structuri arborescente. Dar structurile arborescente sunt doar una dintre manifestările legii constructale. [1] [2]

Arhitectura moldovenească medievală

În zona Moldovei s-a construit încă din zorii civilizației umane. O referință pentru această zonă o reprezintă Cultura Cucuteni, una dintre cele mai interesante civilizații ale preistoriei, cu o vechime mai mare decât cea mesopotamiană sau egipteană. Artefactele sunt reprezentate prin așezări omenești, arme dar mai ales o ceramică ornamentată cu mare rafinament.

Primele decenii de existență Voievodatul Moldovei a fost marcat de strânse legături cu civilizația occidentală prin Maramureș (explicată prin faptul că prima biserică de zid, ridicată, Biserica necropolă de la Rădăuți, este de tip occidental - bazilică romanică cu trei nave și boltă cilindrică, împărțită însă după ritul ortodox, în naos și pronaos). Mai târziu Principatul Moldovei prin intermediul Munteniei (Valahiei) va deveni receptiv la formele artistice ale lumii balcanice. Așa se face că triconcul - împământenit în Țara Românească, a pătruns și în Moldova. Totuși, spre deosebire de biserica mănăstirii Cozia din Valahia, fidelă tradiției arhitecturale a școlii balcanice, bisericile din Moldova prezintă unele deosebiri ca de pildă renunțarea la pilaștrii de sprijin din naos, această încăpere căpătând altfel o formă mai simplă și mai unitară. [3]

Desigur, construcțiile nu erau reprezentate doar de biserici. Locuințele și fortificațiile de apărare au fost probabil mult mai numeroase dar pentru că acestea erau făcute din lemn, ele nu au rezistat în forma originală de la începutul voievodatului. Cu siguranță că gospodăria tradițională continuă o tradiție veche dar ea reunește adaptări și preluări ce i-au sporit funcționalitatea. Acesta este motivul pentru care ne vom referi în continuare doar la construcțiile zidite rămase în număr suficient de mare și care au rezistat secolelor până în zilele noastre – lăcașurile de cult (bisericile).

Spre sfârșitul sec. XIV Petru I Mușat începe construcții militare și bisericesti, tradiție continuată de Alexandru cel Bun (când Moldova cunoaște o creștere considerabilă a economiei și culturii). Aceasta este perioada în care începe să se contureze originalitatea arhitectonică moldovenescă (pornind de pe teritoriul actualei provincii Bucovina). „Din ruinele unor biserici care vădesc o perioadă de experimentări, din frumoasele manuscrise, cu sau fără miniaturi, realizate de celebrul Gavriil Uric, călugăr de Neamț și scrib al cneaghinei Marina, precum și din câteva piese remarcabile de broderie ajunse până la noi, se vede că aceasta a fost perioada în care mediul artistic moldovenesc, în plin proces de formare, începuse

să-și imprime, în toate genurile de artă, o viziune proprie despre frumos, punând astfel bazele celui mai original fenomen de cultură al poporului român din evul mediu: arta moldovenească. Ea va atinge apogeul în epoca lui Ștefan cel Mare, perioadă de maximă înflorire politică și cultură a statului moldovenesc. A doua perioadă de înflorire a artei moldovenești a avut loc în timpul lui Petru Rareș (1527 - 1546).” [3]

Tipul de biserică triconc, centrat pe ideea de cupolă devine tipul fundamental al arhitecturii locului, tip în care se va construi marea majoritate a bisericilor fie că erau de oraș, de sat sau de curte. Sinteza pe care au realizat-o meșterii constructori din timpul lui Ștefan cel Mare, între arhitectura Occidentului și cea a Orientului, nu s-a oprit doar la probleme de structură. Ea a afectat și domeniul decorativ al monumentelor. Astfel, au fost integrate treptat în arhitectonică elementele specifice goticului: contraforții și chenarele de uși, ferestre și portaluri, devenind unul din componentele caracteristice ale stilului moldovenesc, încadrându-se admirabil în plastica fațadelor.

Bisericile moldovenești se caracterizează prin impecabila proporționare a părților componente, o siluetă înaltă și zveltă, în contrast cu silueta mai joasă și mai adunată a bisericilor din aria balcanică. În plus se observă decorația plastică a fațadelor cu firidele lungi ale absidelor, cu șirurile de ocnițe care înconjoară sub streășină întregul edificiu, cu policromia cărămizilor și a brâurilor late cu discuri smălțuite, contrastând cu aspectul aspru, ca de cetate, al zidurilor de piatră brută, căpătăm imaginea completă a unui stil arhitectonic considerat ca una din cele mai originale creații ale arhitecturii din întreg Estul ortodox. [3]

Planul arhitectonic bisericesc tradițional bucovinean

Planul triconc al bisericii moldovenești pare să fie inspirat în același timp din forma crucii (simbol liturgic) și din postura locuitorilor acestor locuri (figura 1), făcând chiar prin formă legătura între Divinitate și populația căreia îi e destinată.

Privind imaginile din figura 1 se pot observa similitudini între planul amprenteii la sol a lăcașurilor de cult ortodox din zona Bucovinei și forma corpului uman. Astfel, *Altarul*, zona sacră, cu acces limitat doar pentru slujitorii bisericii coincide cu zona capului, unde creierul coordonează activitatea întregului corp. *Sfânta masă*, plasată în centrul *Altarului* este „poartă de intrare” pentru *Harul Divin*, locul de unde începe ritualul *Tainelor* și se prepară *Sfânta împărtășanie*. *Sfânta masă* este locul unde stă *Biblia – sfânta scriptură*, loc ce poate fi asimilat cu gura – cea care vorbește și transmite *cuvântul*.

Următoarea zonă, *Naosul*, are doi lobi laterali în care stau cei ce asigură suportul întregului ritual – cântăreții și uneori corul. Această zonă are forma pieptului și mâinilor unei persoane, deci elementele ce ajută o ființă umană în activitățile de zi cu zi, o ajută să acționeze, să muncească, să supraviețuiască. *Naosul* este separat de *Altar* prin *catapeteasmă*. Aceasta este similară podoabelor de la gâtul femeii și are central *Ușile împărătești*, zona principală de acces, destinată doar preoților.

Central, naosul sprijină o *turlă*, volum vertical ce duce la ideea legăturii cu *Divinitatea* și care leagă corpul bisericii de *Cer* (figura 2). Aceasta pare să fie *inima* lăcașului de cult, capabilă de a genera sentimentul înălțător al iubirii.

Urmărind axa răsărit – apus a bisericii găsim *Pronaosul*, zonă de acces a mirenilor spre catapeteasmă, locul ce pregătește gradual (și conduce) *Omul* pentru întâlnirea cu *Divinul*.

Pridvorul, locul de intrare în biserică, reprezintă legătura cu *societatea*, cu *poporul*, cu *norodul*, așa cum picioarele sprijină corpul pe *glie*, pe pământul străbun.

Ritualul este susținut de vocea preotului din *Altar* sau *Naos* și se detașează melodic de cor. Structura amplifică notele joase ale cântecului și produce rezonanță în auditoriu. Forma circulară a celor 3 lobi concentrează rugăciunea celor prezenți și conduce la o

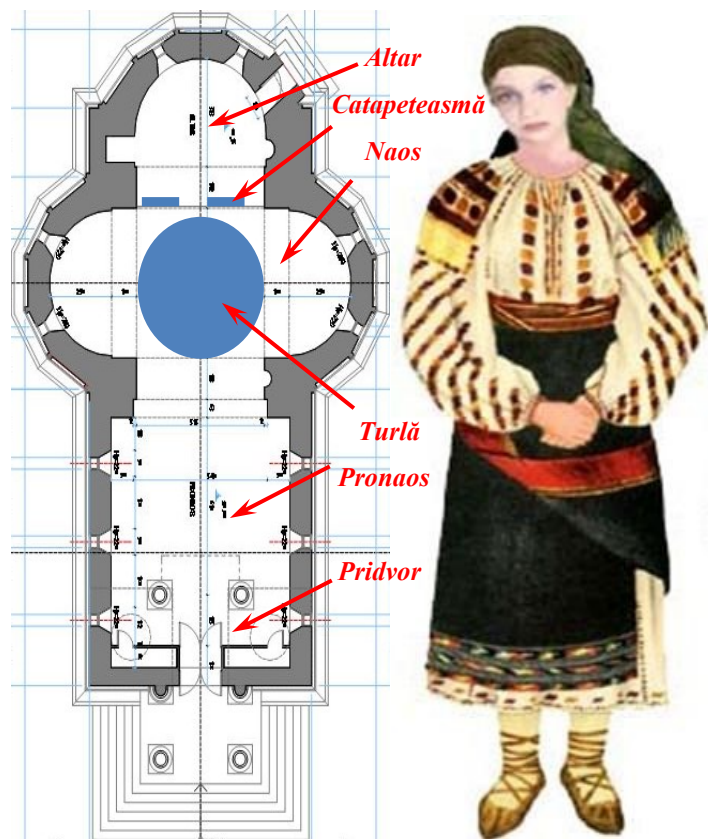

Figura 1.

Figura 2 [4].

amplificare a stărilor. Astfel *întâlnirea* membrilor obștei, prin rugăciunile fiecărui membru al ei, reverberează într-o *rugă colectivă* pentru pace, recolte, sănătate trupească și spirituală, așa cum, la o scară mult mai mică, într-o umilă gospodărie femeia, simbol al nașterii și renașterii, are rol de stabilitate și echilibru pentru întreaga familie.

Concluzii

Biserica nu este o simplă construcție, ea este *Viață* iar viața este un experiment al materiei sau un amestec bine proporționat de materie, energie și informație ce ne conduce spre *Spiritualitate*.

Biserica este construită de *Om* pentru a-i înlesni legătura cu *Divinul*. Construcția nu caută calea de rezistență maximă ci și-o crează raportându-se la *Natură* și inspirându-se din ea.

Prin prezenta lucrare nu intenționez să induc ideea că patternul bisericii a fost copiat de portul popular autohton sau invers, ci vreau să subliniez că o curgere a informației, materiei și energiei la nivelul acestor două sisteme a condus la forme ce se reduc la același *pattern*.

Bibliografie

- [1] A. Bejan, J. P. Zane, Design în natură, Editura AGIR, București, 2013;
- [2] A. Bejan, S. Lorente, Teoria constructală, Editura AGIR, București, 2011;
- [3] A. Eșanu, Cultură și civilizație medievală românească, Editura ARC, Chișinău, 1996;
- [4] I. Șandru, M. Vițega, L. D. Milici, M. Nanu-Muntean, V. Șutac. Zidit de om, Creat de Dumnezeu, CD multimedia, Editura Cygnus, 2004;

FaBULĂ

Mircea Nanu-Muntean

Salutări popor!

Vouă tuturor

Ce pot ca să vadă

Ce e azi în stradă.

Vreau să vă vorbesc,

Să vă povestesc

Într-o tentă tristă

Suprarealistă

Inspirată frate

Chiar din realitate.

Un motan din Prusia

Albastru de Rusia,

Și-un găscan ieșit din minți

C-are ouăle fierbinți,

Patru drepte cam rotunde

Și un bolovan pe unde

Și de tuci o cratiță

Și o caracatiță

Care astă vară

Cânta la vioară.

O râmă zburătoare la trapez

Și-un schelet de melc obez

Un triunghi rotund la colțuri

Și o roșie cu bolțuri

Un măr negru ca un drac

Și-un butoi cu comănac.

Un munte copil

Și-o tonă de-un kil

Care la ANAF

A dat autograf

Și-n procuratură

A turnat pe gură

Cine-i la adică

Vinovat că-i așa mică.

Iată și un frigider

Scos din priză și becher

Și el cuprins de nevoi

Și el gol ca și la noi.

O sarma mucegăită

Și o broască cu copită,

O chintă royală

Și de noapte plin-o oală
O foarfecă boantă
Și-o girafă toantă,
Și-un creion borțos
Și-un rubin flocos,
O carafă fată mare
Și de câine o mâncare,
Și un fulg de nea din fier
Și un boț de nor din cer
Și-un CD pătrat
Neînregistrat
Ce cântă de zor
Fără difuzor,
Și o răcitură
C-un pian în gură
Și-o pereche de colanți
Pentru elefanți.
Un pol sinucigaș
Și-un dărab de caș,
O cocoașă de cămilă
Și un killer plin de milă,
O șosetă găurită
Nespălată, putrezită
Și un duș de baie
Și un kil de zer de oaie,
O cireașă care plânge
Dar mănânc-o fleică-n sânge,
Un șarpe cu opinci,
C-are-arată ora cincii.

O apă din os
Și-un cristal bubos.
De la porci o troacă
Și-o limbă de vacă,
Nimeni nu poate să spună
Că nu e și lume bună
O păstaie cu căciulă
Și-autorul de faBULĂ
Și-o șopârlă poliglotă
Și-un WC în redingotă,
O punguță fără bani
Și-un oțet de Drăgășani,
O ceșcuță fără toartă
Și-un râu cu buza spartă
Și un morcov chior de-un ochi
Ce i-e frică de deochi,
Plin de sine și isteț
Uneori prea vorbăreț,
Niște dihori ce pe cap
Poartă făloși un potcap.
O manta de ploaie
O cadă bălaie
Și-o pereche de chiloți
Folosiți și cam netoți,
Vreo câteva mâțe
Cu silicon la țâțe,
O filă dintr-o carte
Și-un coniac pe moarte,
Explodate cincii obuze

Și-un bursuc cu ruj pe buze,
Un dovleac cam vitezist
Dar cu fire de artist,
Niște viruși în sutană
Și vreo trei ouă cu blană,
O scoică cu barba sură
Și un porc cu măr în gură
Care a venit la braț
Cu-n tramvai și cu un maț,
Un muc în batistă
Și un ciob de lună tristă,
O masă cu pupă
Și-un gândac cu jupă
O chitară pe patine
Și un contrabas pe șine,
Și de tenis o rachetă
Și-un crab pe motocicletă
Și un corb portocaliu
Și-un pistol de caraliu
Un muștiuc de supt la țâță
Și vreo trei gheare de mătă
Un pește cu pene
Și-un cal în izmene
Și un zid cu părul creț
Jucăuș și săltăreț
Un țânțar șarmant
Braț la braț c-un elefant
Și cu o găină
Jună, fiartă dar virgină,

Un tun fără țeavă
Cu voce găngavă
Și o ușă beată
Și-un topor cu talpa lată
Și o bilă șchioapă
Și-o bombă cu apă,
O rindea șerpuitoare
Și-un microb cu gură mare,
Toți având serviciu
Într-un vechi ospiciu.
Medici rezidenți
Chiar și pacienți.
La cei de mai sus
A venit și-un urs
Pe bot cu un semn
Și-un picior de lemn
Și o riță laie,
Laie bucălaie
Ce de-o vreme-ncoace
Nu vorbește. Tace.
O bere cu spumă
Și-un cuțit de gumă
Și-o mândră măiastră
Ce-i crescută-n glastră
Și în loc de pene
Are zeci de-antene,
Și-o vac-afumată
Ce-i tot timpul beată,
Care spune multe

Cui vrea să asculte.
Și un suc de lână
Ce-a venit de mână
Cu o baterie
Mică și zglobie.
Un rechin tânăr savant
Și un scaun doctorand
Și-o muscă studentă
Cam des repetentă
De la SRI butoane
Și mai multe microfoane
Care încă funcționează
Ca să țină lumea trează.
Și-o privighetoare
Ce nu vrea să zboare
Dar are un glas
Ca de contrabas.
Toți din instituție
După revoluție
Și încă vreo doi
Birocrați de soi,
Și un stup pe moarte
Dar cu multă carte
Chiar și un computer
Proaspăt scos din uter
Și vreo două scame
Și vreo patru poame
De care se spune
Că sunt poame bune.

Tot acest sobor
Uni-i spun popor
Dup-o grevă mare
Bang, restructurare.
Sunt băgați afară
De foame să moară
Toată astă gloată
Strânsă, adunată
În spate la bloc
Fac miting ad-hoc.
Nouă gospodine
Cu sacoșe pline
Și cu Veta zece
Care le întrece.
Face murături
Pentru multe guri,
Face și sarmale
Dacă are oale
Și-are șorț în față.
Fac o garagață,
Fac o tevatură
Și răcnesc din gură
Să se-ncoloneze
Și să protesteze
În centru, în piață
La Prefect în față.

Însă, stați un pic
Vreau ceva să zic.

Ce vă spun acuma,
Când se-ngroașă gluma,
Nu e vre-un sonet
Nu-i nici internet,
Nu-i nici poezie,
Cum s-a vrut să fie,
Că s-au cam dus naibii
Troheii și iambii.
Greșeală-i destulă
Metrica e nulă.
Dar dacă rimează,
Cred că funcționează.
Pentru orice critic
Versu-i mioritic!

Dar, să revenim
Și să povestim.
Vreo câțiva tovarăși
Ies în frunte iarăși.
De-ăia vechi, cu state
Și cu greutate,
Membri de partid
Cu statut solid,
Măre se uniră
Și se sfătuiră
Că acuma-s gata
Să conducă gloata
Ca să-și facă misia,
Să strige: Demisia!

Că-n cele din urmă
Turma e tot turmă.
Și la vremuri noi
Pline de nevoi,
Unde să ne ducem?
Mai bine conducem.
Stăm măcar un an
Și noi la ciolan.
Și dacă o fi
Și s-o potrive
O legislatură,
Om mai sta o tură,
Și-om fura cu drag
Până prindem cheag.
Dar și alți' se vor
Mari peste popor
Cu principii sacre
De lămâi cam acre.
Și lăcuste vii
Și portocalii.

Un hârleț și un vătrai
Amândoi cu guturai
Au venit și ei să vadă
Ce-i atâta lume-n stradă.
Că și ei, ca și oricare
Vor câte-o revendicare.
Unul nu mai vrea tăciuni.
De import el vrea cărbuni.

Altul că pământu-i tare
Și pe el buza îl doare.
Un șurub cu cap sinistru
Vrea să fie prim ministru
Măcar pe o seară
Ori până la vară.
Un limbric pe catalige
Începu și el să strige
Plin de excremente
— Vrem medicamente!
La un grup mai mic
E scandal un pic
Că în loc de școală
Facem catedrală,
Și predăm la cheie
Chiar și o moscheie.
Niște viermi mai tuciurii
C-o puzderie de copii
Vin la-nghesuială
Că-i rost de ciordeală.
Într-un colț de piață
Unui arc i-e greață
Că a fost bruscat
De-un jandarm mascat
Că urcat pe scări
A strigat măscări.
— Iară ăsta nou,
Murmură un bou,
Să scoată de poate

Legi gata votate.
Doi șoareci dungați
Pasămite frați
Îi tot dau cu zoru
Că ei sunt poporu.
Un hard disc cu jupă
Lanțul dă să-l rupă
Dup-un lup bărbos
Tânăr și fălos.
Un cotoi din Israel
Și un cal arab cam chel
Trag și ei pe rupte
Poate-o să se-nfrupte
Dintr-o pulpă, dintr-un piept
Poate pică vre-un gheșeft.

Iată intră-n emisiune
De televiziune
O reporteriță blondă
Puțințel cam rubicondă.
— Tu, ce strigi de zor
La televizor
Tu, ăsta de-aici,
Tu ce revendici?
— Fă. Ce ai cu mine?
Poate nu ți-e bine.
Poate vrei cafteală
Sau vreo tăvăleală!
— Bă, tu treabă n-ai

Zbiar-un polițai
— Să-ți trag un bulan
De-ăsta de curcan
— Să trăiți dom' șef
Sunt puțin cu chef
Și venii-ntr-o doară
Că-i frumos afară.
Dar de mă-ntrebați
Și chiar insistați
Nu vreau să m-ascund
Și am să vă răspund.
— Vreau în orice casă
O găină grasă,
Și mai vreau de zor
Titlul de doctor
În orice știință
C-azi e cu putință.
Iată ce mai cer:
Vreau un minister
Că viața se-mpute
Și muncesc pe rupte
Măturând în piață
Pe la birt în față.
Chiar dac-am trei clase
Și-alea furtunoase
Și-o repetenție
C-așa fu să fie
Am școală de viață
Făcută în piață.

Ministru de urc
Sigur mă descurc
Și m-apuc de treabă
Că-i ca la tarabă
Și am să ascult
D-ăl ce dă mai mult.
Cu așa stăpâni
Răi ca niște câini
D-ăi ținuți în lanț
Vom dormi în șanț
Vom fugi-n păduri
Vom mânca lături.
Și-nghițim doar E-uri
Și alte deșeuri
De nu țineți cont
Și mă credeți tont
Singura soluție
Înc-o revoluție!
Or să prindă viață
Și-or ieși în piață
Perne din alcovuri
Cu kalașnicovuri
Vrăbii mii cu sape
Struți cu târnăcoape
Și capre cu coarne
Ca să vă răstoarne.
Eu vă spun ca să se știe
Că și mâine o să fie
Tot aceiași: „patrioții”

Tot corupții și tot hoții.

Patrioți în ghilimele

Tot aceleași vechi lichele.

— Și mă rog frumos

Pe cine dați jos?

Întreabă o jună

Una numai, bună.

— Cum întrebi pe cine?

Jos cu orișicine.

Cred c-ați constatat

C-am amestecat

Oameni și-animale

Și-alte angarale.

Că așa-i în viață

Când ies toți în piață

Și tot omul vrea

Altfel, altceva.

Sigur că nu poți

Să-i împaci pe toți.

Am făcut sociologie

Din păcate pe hârtie

Și-am făcut și politică

Însă-i drept, puțin cam mică.

De-aveți reticențe

Pentru indecențe

Rog să fiu iertat

C-am exagerat

Că m-a luat valul

Și-am cam sărit calul.

N-am scris despre sex

Care-i și în dex

Nu v-am dus cu vorba

Despre alta-i ciorba.

Eu am scris c-un scop

Nu c-aș fi Esop

Că în ceea ce mă privește

Nu sunt orb. Doamne ferește!

Chiar dacă port ochelari

Cu dioptrii cam mari

Nu sunt deloc trist

Că-s ochelarișt

Pentru că-s mai bătrâior

Sunt doar nițeluș cam chior.

Nu-s în poetesca ghildă.

Am scris ca să fie pildă

Dacă e sau nu e bine

Să te-amesteci în mulțime

Și nu este vreo scofală

La așa îngrămădeală

Unde poate fiecare

S-o-ncaseze pe spinare

Dacă ai vreo daraveră

Sau doar vrei să faci zaveră.

Ori te roade vreo opincă

Și ești pus pe caterincă.

Poate te-a lovit vre-un cal

Și-acum vrei să faci scandal.

Însă văd acuma

Că m-am cam întins cu gluma

Vă recit de-un ceas.

Cred c-am să vă las.

Cred că mă opresc

Și nu mai citesc

C-așa-i timpul, trece.

Lumea vrea să plece.

Și-i mai cu temei

Ca acum să-nchei.

Să vă spun măi vere

Pa, la revedere!

Și dragii mei frați

Hai! Aplaudați!

ȘCOALA DE VARĂ METAMORFOZE O ALTERNATIVĂ EDUCAȚIONALĂ

Biolog Alina Pesclevei

**ieși! Hai, ai curaj și ieși! Deschide ochii, fii activ, fii prezent!
Dorește-ți! Ascultă!**

Vezi tu dealurile acelea înverzite, pline de flori? De când nu te-ai mai întins în iarbă ascultând zumzăitul găzelor, cu ochii în norii ce trec agale peste tine? Mai știi câte forme găseam în ei...și ce ne amuzam de închipuirile noastre? Ai închis ochii deja? Înseamnă că deja celelalte simțuri ale tale s-au trezit. Te-ai și descălțat? E perfect! Auzi? Bzzzzz, cam enervant, și parcă deja te vezi înțepat. Dar stai liniștit, e doar o găză ce imită o viespe. Zumzăie mai tare decât ea, și are mai multe dungi colorate, se crede mai periculoasă, dar, ea săraca, e total lipsită de arme. Însă... e înzestrată cu arta mimetismului. A plecat, e departe. Acum e liniște din nou. Te relaxează mirosul de cimbrisor, albăstrele, garofițe, împletit cu cel de păiușă și golomăț uscat. Eh și ce dacă te mai și înțepi în câte o frunză de pălămidă uscată? Trece repede și uiți, căci ești cu gândul... pe câmpuri acum. Greieri, cosași, mierle, ciocârlii și... nelipsita cioară în depărtare. Dar oricum, nimic nu te supără.

Mai știi cine ești și de unde ai venit? Normal că nu ai uitat, doar ai deschis ochii. Teme, lucrări, teze, profi, examene, sefi... muncă. Viață modernă, viitor, siguranță, vise, standarde, presiune, adevăr. Zici că toate astea vin de la sine? Sunt ițe ce îți modelează și mobilizează existența. Trebuie să te adaptezi, să ții pasul... altfel ești pierdut.

Când te-ai simțit ultima dată cu adevărat liber? Când ai avut ultima dată curaj să lași toate grijile în urmă și să fugi? Și alergii, și alergii... obosești, încetinești și... te oprești. Oare de ce nu mai e așa lumină afară? E totuși ora 12 la amiază. Privești înjur și... e totul verde, verde. Nu se mai vede nici cerul decât în frânturi. Și, cu ochii în sus te izbești zdravăn de ceva... ceva ce parcă nu se mai termină. E un arbore, și încă unul, și încă unul... Da! Ai reușit să evadezi, ești în pădure. Te uiți în jur... ești singur și parcă te încearcă panica. Nu-ți fie teamă, sigur ai

văzut documentare cu Bear Grylls și știi să supraviețuiești singur în pădure, pentru 2-3 ore. Lupi, urși, vulpi, mistreți, râși... toate te pândesc acum să te înhațe. Ce dacă te afli la marginea pădurii, iar ele stau în cele mai ascunse locuri, pașnice și fricoase de felul lor, dar au auzit că ai intrat în pădure și au venit într-un suflet... poate, poate. Să știi totuși că un animal, chiar și sălbatic și cu mușchiși canini ascuțiți, nu atacă, doar dacă se simt amenințate. De obicei fug de tine, e primul impuls - instinctul de conservare. Pfiu, ai mai scăpat de o grijă! Și deodată sari de pe un picior pe altul? Așa simți tu nevoia acum? Aaa... te-au năvalit furnicile! Roșii!! Ai auzit tu că sunt periculoase rău astea, o știi din copilărie, de la alte minți tinere și... înțelepte. Dacă paralizezi și rămâi în pădure pentru totdeauna?! Uite, pielea e deja roșie de la acidul formic. Ce să îți fac? În pădure nu se intră cu sandale și pantaloni scurți. Te îndepărtezi nervos de acel loc... scuturând picioarele, mornăind ceva.

Și când te gândești că alții își dedică întreaga viață studiului furnicilor și din asta fac o carieră de succes? De exemplu, unii au găsit metode foarte eficiente de a înmulți mușuroaiele cu furnici de pădure, pe care le poziționau la baza unor arbori, astfel asigurându-le acestora protecție garantată împotriva dăunătorilor. Deci adevărate "arme biologice", roșii sau negre. Și tu... fugi de ele. Dar stai! Aoleeu... ți-ai amintit de invazia capușelor!! Caști ochii mari, ce ți se învârt înspăimântați în jur, cât mai profund printre buruieni. Ai văzut la TV că sunt dușmani de moarte. O întreagă isterie, spaimă, analize... se instalează boala Lyme. Adevărat! Doar că nu toate capușele din pădure și parcuri poartă acea bacteria patogenă, *Borrelia burgdorferi* care provoacă afecțiunea. Mai știi când bunicul tunde oile? Erau pline de căpușe, și le strângeam sadic până pocneau. Ce ar fi însemnat asta? Ca toți să ne îmbolnăvim musai? Căpușa stă cuminte pe un vârf de iarbă și așteaptă să treacă un mamifer, (căci are sângele cald – sursa ei de hrană), iar când simte căldura în apropiere, se desprinde și pătrunde sub piele. Se hrănește, apoi iese singură. Dacă totuși vezi că e mai încăpățânată, apelează la un medic.

© Frenki Jung/Solent News

Acum că ai scăpat și de asta, auzi? E din nou liniște. Ai altă părere? Păi scoate-ți căștile din urechi dacă vrei să supraviețuiești în pădure două ore, să ai ce povesti nepoților! Acum auzi? Sunt păsări, multe păsări - aușel, cintează, codobatură, fâsa, florinte, muscar, silvie, țiclean și... (pe ăsta sigur l-ai mai auzit, îl știi) - cucul. Și, dacă te uiți atent, pe acel trunchi de copac... este o pasăre colorată cu roșu, alb, negru... pare că dă cu capul de copac... dar, nu e așa fraieră, are un cioc lung și puternic cu care lovește scoarța, în căutare de insecte. Te-ai prins, e ciocănitoarea, doctoral pădurilor. Și din nou o cioară. Ba nu, e corbul de data asta, una dintre cele mai inteligente păsări. A fost surprins jucându-se în zăpadă și folosind bețișoare ca unelte pentru procurarea hranei. Ehe... habar nu ai câți ochi te urmăresc dintre ramuri acum, perfect camuflați. Stai liniștit, nu vin spre tine, ci așteaptă noaptea să își înceapă activitatea. Sunt bufnițe, ciufi, cucuvele, huhurezi, alea de înspăimântă copiii noaptea în pădure cu sunetele lor stranii. Nu degeaba li se spune Strigiforme.

*Dar... cu atâta plimbare, parcă ți se făcu puțin foame. Ți-ai uitat sandwichul acasă, iar pizza nu poți comanda, că nu știe băiatul unde să vină exact, chiar dacă îi promiți bacșiș. Privește mai atent... jos, pe la baza trunchiului sunt niște frunzulițe care seamănă cu trifoiul, doar că sunt mai deschise la culoare. E măcrișul (*Oxalis acetosella*). Are gust acrișor, și deci multă vitamina C. Și, dacă te-ai uitat atent în cartea de bio, poți să recunoști fagul (*Fagus sylvatica*), cu coaja albicioasă și netedă. Știai că frunzele tinere de fag sunt comestibile? Deci profită! E gratis! Afine, zmeură, mure, dar pentru astea mai ai de urcat prin pădure. Alune de pădure! Dar ce să vezi... sunt doar cojile. Veverița a fost mai agilădecât tine și le-a cules. Găsești tu altele. Dar nu uita de ciuperci - gălbiori, hulubițe(vinețele), hribi, creasta cocoșului, însă ... ai nevoie de puțină experiență și supraveghere a unui cunoscător înainte de a le culege. Căci mult seamănă între ele... cele comestibile și cele otrăvitoare. Vrei și apă? E la izvor, țâșnește dintre pietre, rece, repede... E apă curată, pură, nechinuită și neizbită de pompe, conducte învechite, robinete, filtre, fără clor și, mai ales...fără apometre. E o minune!*

Fără să îți dai seama, deși toate simțurile tale ți-au fost trezite la cote maxime, creierul tău a fost cel mai relaxat. El... o mașinărie complex și misterioasă, active mereu, și-a găsit în aceste moment un răgaz... s-a creat ordine, liniște, loc pentru noi idei și vise. Atât mi-am dorit de la tine. Și ai reușit! E un mister cum s-a întâmplat, căci nimeni nu știe că ai fost aici, în inima naturii. Ai uitat să arunci PET-ul și șervețelele pe unde ai trecut.

**Acum fugi și postează pe facebook tot ce ai trăit.
Iar data viitoare, să iei cu tine și pe alții!**